

2020 METŲ BIUDŽETO PAJAMOS

Į valstybės biudžetą ir savivaldybių biudžetus per 2020 metus įplaukė 10 721,9 mln. eurų pajamų. Planuota, kad į valstybės biudžetą ir savivaldybių biudžetus kartu per 2020 metus įplauks 11 648,2 mln. eurų, faktiškai įplaukė 926,3 mln. eurų, arba 8 proc. mažiau.

Į valstybės biudžetą per 2020 metus įplaukė 8 664,3 mln. eurų pajamų. Planuota, kad į valstybės biudžetą per 2020 metus įplauks 9 547,9 mln. eurų, faktiškai įplaukė 883,6 mln. eurų, arba 9,3 proc. mažiau. Didžiausią dalį (92,6 proc.) visų valstybės biudžeto pajamų (be Europos Sąjungos (toliau – ES) paramos) sudarė pajamos iš mokesčių. Šių pajamų surinkta 812,6 mln. eurų, arba 9,2 proc., mažiau, nei planuota. Kitos pajamos (turto pajamos, pajamos už prekes ir paslaugas, pajamos iš baudų ir konfiskuoto turto, materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo, finansinio turto sumažėjimo pajamos) sudarė likusius 7,4 proc. valstybės biudžeto pajamų. Jų gauta 71 mln. eurų, arba 10 proc., mažiau, nei planuota.

Mažesnes, nei planuota, valstybės biudžeto pajamas lėmė neigiamas COVID-19 viruso plitimo poveikis ekonomikai bei mokesčių mokėtojams ir šiam poveikiui sumažinti taikytos mokestinės pagalbos priemonės. Valstybinė mokesčių inspekcija (toliau – VMI) ir muitinė nuo COVID-19 pandemijos nukentėjusiems mokesčių mokėtojams (VMI tokiais laikoma 62,9 tūkst. juridinių asmenų ir 126,1 tūkst. fizinių asmenų, muitinės – 24,9 tūkst. mokesčių mokėtojų) 2020 metais buvo sustabdžiusios išieškojimo veiksmus, neskaičiavo delspinigių ir buvo suteikusios galimybę sudaryti mokestinės paskolos sutartis be palūkanų. Nuo COVID-19 pandemijos nukentėjusių įmonių nepriemoka VMI ir muitinei, 2021 m. sausio 3 d. duomenimis, siekė 801,9 mln. eurų (mokėtojų, pasinaudojusių šia mokestinės pagalbos priemone, skaičius – 22,8 tūkst. juridinių asmenų ir 26,2 tūkst. fizinių asmenų). Iš jų pagal mokestinių paskolų sutartis be palūkanų atidėti mokėjimai sudarė 181,8 mln. eurų.

VMI vertinimais, labiausiai nuo COVID-19 pandemijos nukentėjusios įmonės 2020 metų kovo–gruodžio mėnesiais sumokėjo 79,9 proc. atitinkamu laikotarpiu prieš metus sumokėtų mokesčių ir įmokų.

Į savivaldybių biudžetus per 2020 metus įplaukė 2 057,6 mln. eurų. Planuota, kad į savivaldybių biudžetus per 2020 metus įplauks 2 100,3 mln. eurų, faktiškai įplaukė 42,7 mln. eurų, arba 2 proc. mažiau, nei planuota. Neįvykdyti gyventojų pajamų mokesčio (86 mln. eurų mažiau) ir biudžetinių įstaigų pajamų už prekes ir paslaugas (8,4 mln. eurų mažiau) planai. Daugiausia viršyti šie planai: žemės realizavimo – 7,4 mln. eurų, nekilnojamojo turto mokesčio – 6,9 mln. eurų, rinkliavų – 6,8 mln. eurų, materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo – 6,7 mln. eurų, žemės mokesčio – 5,9 mln. eurų.

1 lentelė. 2020 metų savivaldybių biudžetų pajamų plano vykdymas, tūkst. eurų ir proc.

Gyventojų pajamų mokestis				Kiti mokesčiai ir kitos pajamos				Pajamos, iš viso			
Planas	Faktas	Vykdymas		Planas	Faktas	Vykdymas		Planas	Faktas	Vykdymas	
		(+ / -)	%			(+ / -)	%			(+ / -)	%
1 716	1 630	-86	95	384,2	427,6	43,3	111,3	2 100,3	2 057,6	-42,7	98 %

Šaltinis – Finansų ministerija.

DETALE INFORMACIJA APIE PAGRINDINIŲ MOKESČIŲ PAJAMAS

PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESTIS

Per 2020 metus buvo gauta **3 574,4 mln. eurų** pajamų iš pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM). 2020 metų planas įvykdytas 86,2 proc., į biudžetą gauta 574,5 mln. eurų pajamų mažiau, nei planuota. Palyginti su 2019 metais, į valstybės biudžetą gauta 201,5 mln. eurų, arba 5,3 proc., mažiau pajamų iš PVM.

2 lentelė. VMI ir muitinės administruojamos pajamos iš PVM, mln. eurų ir proc.

Pajamos iš PVM	2019 m. faktas	2020 m. planas	2020 m. faktas	Fakto pokytis		Plano įvykdymas	
				(+ / -)	%	(+ / -)	%
Vidaus vartojimo ir importo PVM, administruojamas VMI	3 739,6	4 109	3 538,5	-201,2	-5,4	-570,5	-13,9
Importo PVM, administruojamas muitinės	36,3	39,8	35,9	-0,4	-1	-3,9	-9,9
Iš viso	3 775,9	4 148,8	3 574,4	-201,5	-5,3	-574,5	-13,8

Šaltinis – Finansų ministerija.

Pajamų iš PVM surinkimui įtakos turėję veiksniai:

- **Dėl COVID-19 viruso plitimo neigiamo poveikio ekonomikai nuo 2020 m. kovo 16 d. verslui taikomos mokesstinės pagalbos priemonės.** Mokesčių mokėtojų, kuriems buvo suteikta galimybė atidėti VMI administruojamų PVM prievolių, susidariusių nuo 2020 m. kovo 16 d. iki gruodžio 31 d., mokėjimus be delspinigių ir neatliekant išieškojimo veiksmų, šio mokesčio atidėjimai 2021 metų sausio mėnesio pradžioje sudarė 561,1 mln. eurų.

- **PVM prievolės pokyčiai.** Bendra VMI ir muitinei deklaruotų sandorių vertė 2020 metais, palyginti su 2019 metais (laikotarpis prilygintas PVM sumokėjimo laikotarpiui), sumažėjo 1,1 proc., arba 1,2 mlrd. eurų, iš jų apmokestinamųjų sandorių vertė padidėjo 0,5 proc., arba 374 mln. eurų. Bendra VMI ir muitinės administruojama deklaruota PVM prievolė nagrinėjama laikotarpį padidėjo 7,1 proc., arba 270,8 mln. eurų; iš jų mokėtinas PVM padidėjo 4,3 proc., arba 265,6 mln. eurų; gražintinas PVM sumažėjo 0,2 proc., arba 5,2 mln. eurų

3 lentelė. VMI ir muitinei deklaruoti PVM duomenys, mln. eurų ir proc.

Duomenys	Su PVM susiję duomenys, atitinkantys 2019 m. sumokėtą PVM	Su PVM susiję duomenys, atitinkantys 2020 m. sumokėtą PVM	Pokytis	
			(+ / -)	%
Bendra deklaruotų sandorių vertė, iš jų:	117 797,1	116 555,9	-1 241,2	-1,1
PVM deklaracijose deklaruoti apmokestinamieji sandoriai ir muitinei deklaruota apmokestinamoji PVM prekių vertė	68 410,7	68 784,7	374	0,5
Deklaruotas mokėtinas PVM	6 169	6 434,7	265,6	4,3
Deklaruotas gražintinas PVM	2 374,8	2 369,7	-5,2	-0,2
Deklaruota PVM prievolė	3 794,2	4 065	270,8	7,1

Šaltinis – Finansų ministerija.

Nagrinėjant PVM prievolės duomenis pagal ekonomines veiklas, kaip ir kasmet, didžiausia PVM prievolės dalis tenka didmeninės ir mažmeninės prekybos; variklinių transporto priemonių remonto ekonominei veiklai – 55,9 proc. Šios ekonominės veiklos ūkio subjektų deklaruota PVM prievolė 2020 metais, palyginti su 2019 metais, padidėjo 61,2 mln. eurų, arba 2,8 proc.

Didžiausias PVM prievolės augimas stebimas transporto ir saugojimo veikloje – 2019 metais tokie subjektai deklaravo gražintiną PVM, o 2020 metais – jau mokėtiną PVM, todėl PVM

prievolė padidėjo 61,7 mln. eurų. Dėl 2020 metais susiklosčiusios situacijos, susijusios su COVID-19 pandemija, šios veiklos subjektų deklaruoti 0 proc. apmokestinami pardavimai (ilustruojantys eksporto apimtis ir generuojantys grąžintiną PVM) mažėjo sparčiau nei pardavimai vidaus rinkoje, generuojantys mokėtiną PVM (atitinkamai 8,2 proc. ir 0,5 proc. mažėjimas). Todėl grąžintino PVM susidarė mažiau (mažėjo 9,5 proc.) nei mokėtino PVM (didėjo 5,9 proc.). Palyginti 2019 ir ankstesniais metais didėjo tiek šios veiklos subjektų deklaruoti vidaus rinkoje atlikti pardavimai, tiek 0 proc. apmokestinami tiekimai. Dėl panašių priežasčių statybos veiklos subjektai, 2019 metais deklaravę grąžintiną PVM, 2020 metais deklaravo mokėtiną PVM, todėl PVM prievolė padidėjo 60,7 mln. eurų.

Ženklesnis PVM prievolės sumažėjimas stebimas apdirbamosios gamybos veikloje ir apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikloje: atitinkamai sumažėjo 21,1 mln. eurų, arba 5,4 proc., ir 17,3 mln. eurų, arba 18,8 proc.

Deklaruotos PVM prievolės rodikliai pateikiami perskaičiuoti pagal ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių (toliau – EVRK.2). VMI ir muitinė, administruodamos PVM, taiko skirtingas klasifikacijas.

4 lentelė. Deklaruotos PVM prievolės rodikliai pagal ekonomines veiklas, pokytis, mln. eurų, proc.

Veiklos pavadinimas	2019 m. PVM prievolė	2020 m. PVM prievolė	pokytis	
			+ / -	%
A Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė (administruoja VMI ir muitinė)	73	90,2	17,3	23,7
B Kasyba ir karjerų eksploatavimas	9,7	14,7	5	51,8
C Apdirbamoji gamyba (administruoja VMI ir muitinė)	393,2	372,1	-21,1	-5,4
D Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	159,7	188,8	29,1	18,2
E Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	32,5	39	6,6	20,2
F Statyba	-27,2	33,5	60,7	
G Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	2 212,5	2 273,8	61,2	2,8
H Transportas ir saugojimas	-46,8	14,8	61,7	
I Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	92,1	74,8	-17,3	-18,8
J Informacija ir ryšiai	174,8	195,1	20,3	11,6
K Finansinė ir draudimo veikla	66,9	55,9	-11	-16,4
L Nekilnojamojo turto operacijos	211,9	215,9	4	1,9
M Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	187	196,9	9,9	5,3
N Administracinė ir aptarnavimo veikla	126,4	162,7	36,3	28,7
O Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	69,1	77,3	8,3	12
P Švietimas	12,4	16,3	3,9	31,3
Q Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	9,9	8,5	-1,4	-14,3
R Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla (administruoja VMI ir muitinė)	21,9	18,5	-3,4	-15,7
S Kitos veiklos	15,4	16,3	0,9	5,7
Iš viso	3 794,2	4 065	270,8	7,1

Šaltiniai: VMI ir muitinė.

- **Nekitusi PVM permoka ir reikšmingai išaugusi PVM nepriemoka.** 2020 metais, įvertinus PVM permokos ir PVM nepriemokos pokyčius, realios pajamos iš PVM buvo 286,1 mln. eurų, arba 6,7 proc., didesnės nei pernai tuo pačiu metu.

5 lentelė. PVM pajamų pokytis, mln. eurų ir proc.

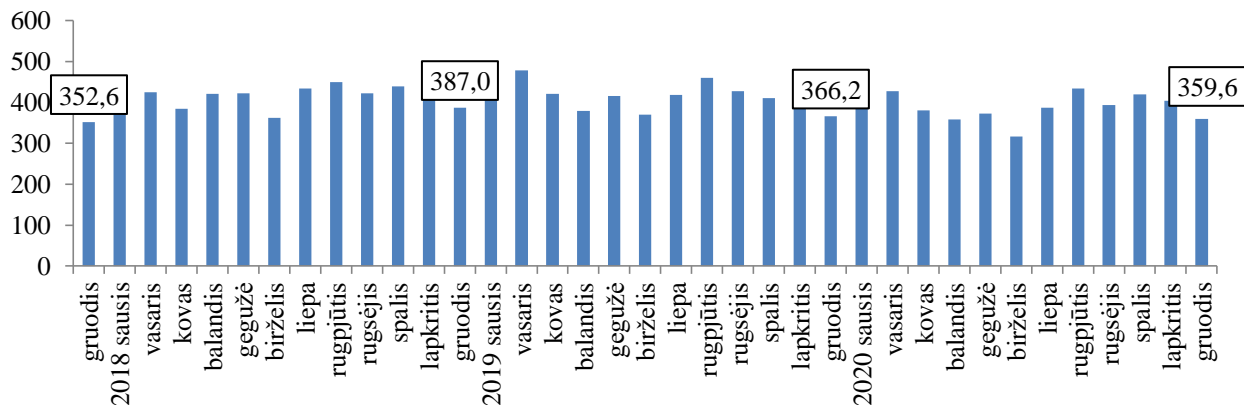
Duomenys	2019 m.	2020 m.	Pokytis	
			+ / -	%
1 Pajamos iš PVM, iš viso	3 775,9	3 574,4	-201,5	6,7

Duomenys		2019 m.	2020 m.	Pokytis	
				+ / -	%
2	PVM nepriemokos (mokesčių mokėtojų išskolinimo) pokytis	-8,4	493,4	501,8	
3	PVM permokos (skolos mokesčių mokėtojams) pokytis	-20,9	-6,6	14,2	
4 = 1 + 2 - 3	Realios pajamos iš PVM be PVM nepriemokos ir PVM permokos pokyčio	3 788,3	4 074,4	286,1	6,7

Šaltinis – Finansų ministerija.

PVM permoka 2020 m. gruodžio pabaigoje sudarė 359,6 mln. eurų ir buvo 6,6 mln. eurų, arba 1,8 proc., mažesnė nei PVM permoka, buvusi 2019 m. gruodžio pabaigoje.

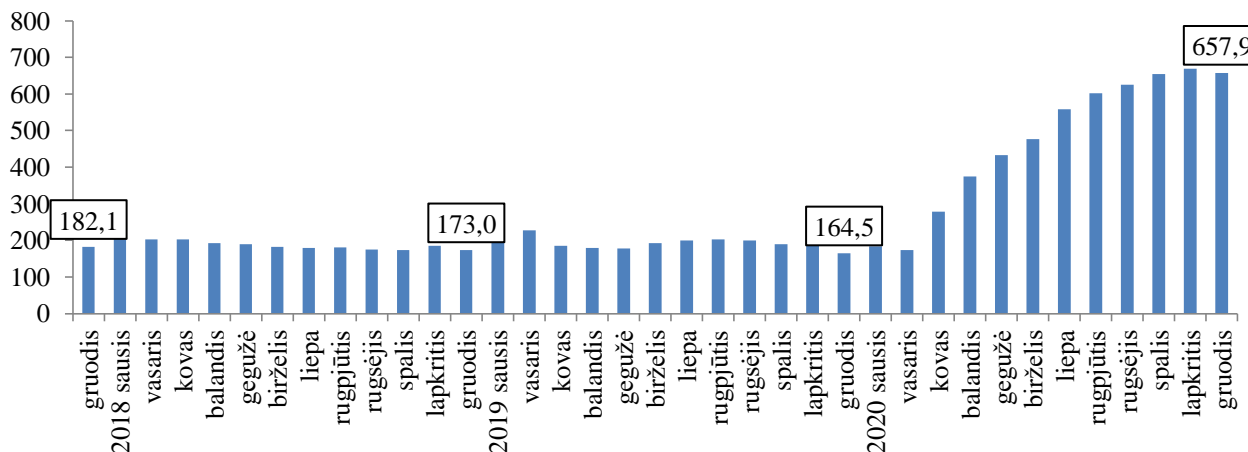
1 grafikas. PVM permoka, mln. eurų

Šaltinis – VMI.

Mokesčių mokėtojų išskolinimas valstybės biudžetui – PVM nepriemoka – 2020 m. gruodžio pabaigoje sudarė 657,9 mln. eurų ir buvo 493,4 mln. eurų, arba 4 kartus, didesnė nei 2019 m. gruodžio pabaigoje. Pagrindinis PVM nepriemokos prieaugis susijęs su COVID-19 pandemija – nuo 2020 metų kovo mėnesio mokesčių mokėtojams pradėjus taikyti mokesčių atidėjimo priemonę, per 2020 metų kovo–balandžio mėnesius nepriemoka padidėjo 201,6 mln. eurų, o per likusius metų mėnesius – dar 282,6 mln. eurų.

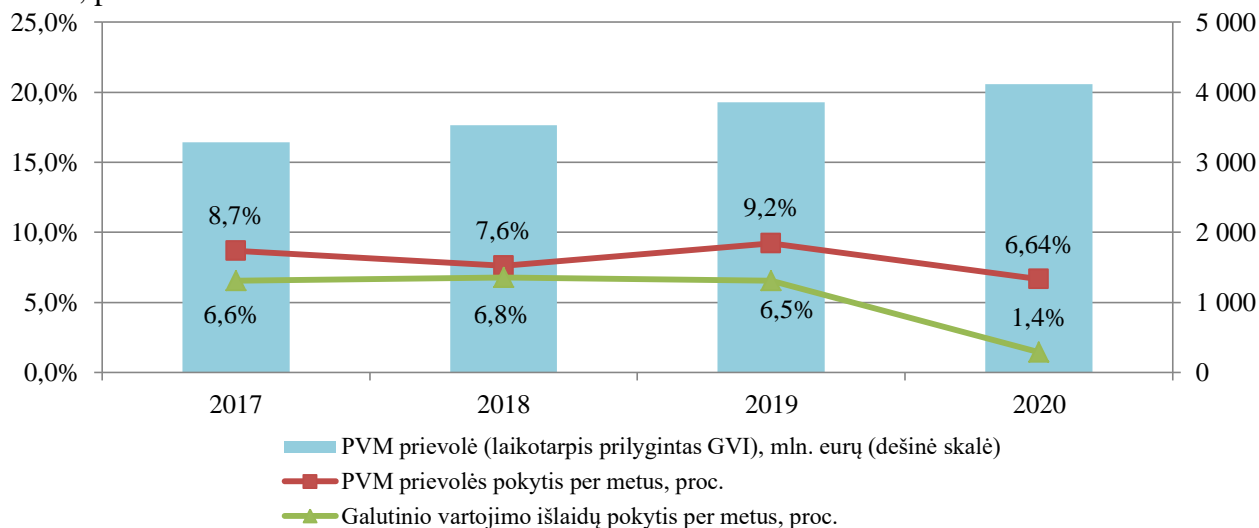
2 grafikas. PVM nepriemoka, mln. eurų

Šaltiniai: VMI ir muitinė.

- **Dėl COVID-19 pandemijos sumažėjęs vartojimas.** 2019 metų rudenį, rengiant 2020 metų pajamų iš PVM planą, buvo numatyta, kad 2020 metais galutinio vartojimo išlaidos (toliau – GVI) turėtų augti 6,1 proc. Lietuvos statistikos departamento 2021 metų gegužės mėnesio duomenimis, COVID-19 pandemijai 2020 metais pristabdžius vartojimą, GVI padidėjo tik 1,4 proc. (palyginti su 2019 m.).

3 grafikas. GVI ir PVM prievolės (laikotarpis prilygintas GVI laikotarpiui) pokytis 2017–2020 metais, proc.

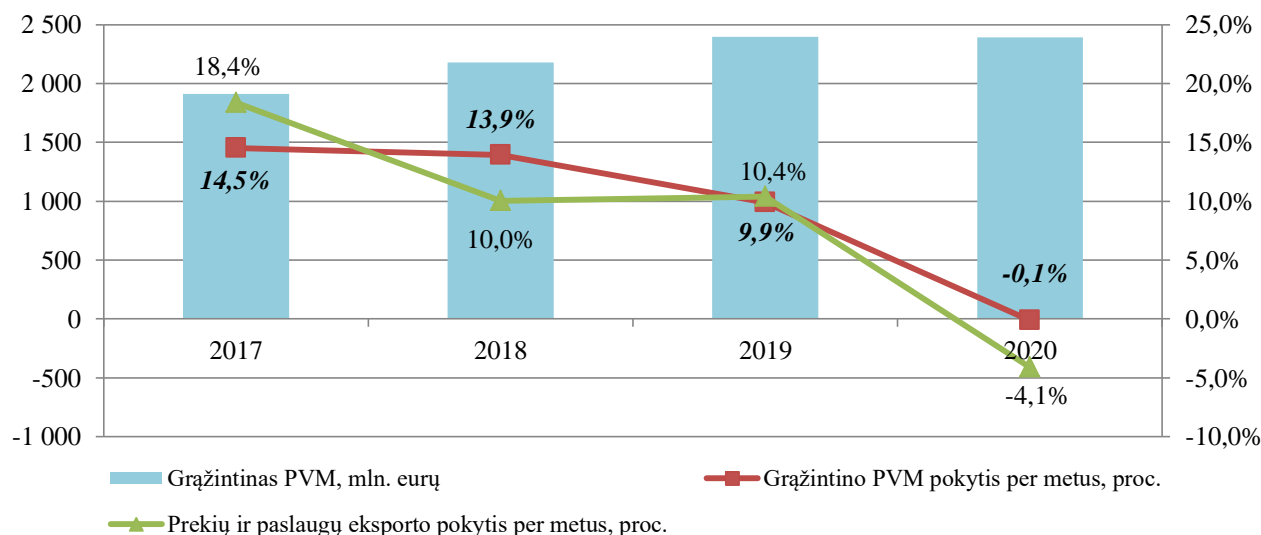

Šaltiniai: Finansų ministerija ir Statistikos departamentas.

Nors PVM prievolės¹ augimas gana reikšmingai viršijo GVI augimą, tokiam atotrūkiui 2020 metais COVID-19 pandemijos kontekste, priešingai nei ekonominio pakilimo metais, įtakos turėjo ne pajamų iš PVM traukimas iš šešėlio, o struktūriniai ekonomikos pasikeitimai, vertinant PVM prievolės pokyčius ekonomikos veiklose, pvz., statybos, transporto ir saugojimo veiklose.

Gražintino PVM buvo deklaruota mažiau iš esmės dėl pastebimai susitraukusio prekių ir paslaugų eksporto. Palyginti per 2017–2019 metus reikšmingai didėjo prekių ir paslaugų eksportas, todėl minėto laikotarpio deklaruotas gražintinas PVM didėjo vidutiniškai apie 13 proc. per metus (eksportuojančių įmonių pardavimams taikomas 0 proc. PVM tarifas, o įsigijimo PVM atskaitomas, dėl to tokios įmonės įprastai PVM ne moka, o susigražina). 2020 metais prekių ir paslaugų eksporto apimtys mažėjo 4,1 proc., tad ir deklaruotas gražintinas PVM mažėjo 0,1 proc.

4 grafikas. Prekių ir paslaugų eksporto ir deklaruoto gražintino PVM (laikotarpis prilygintas įsipareigojimams) pokytis 2017–2020 metais, proc.

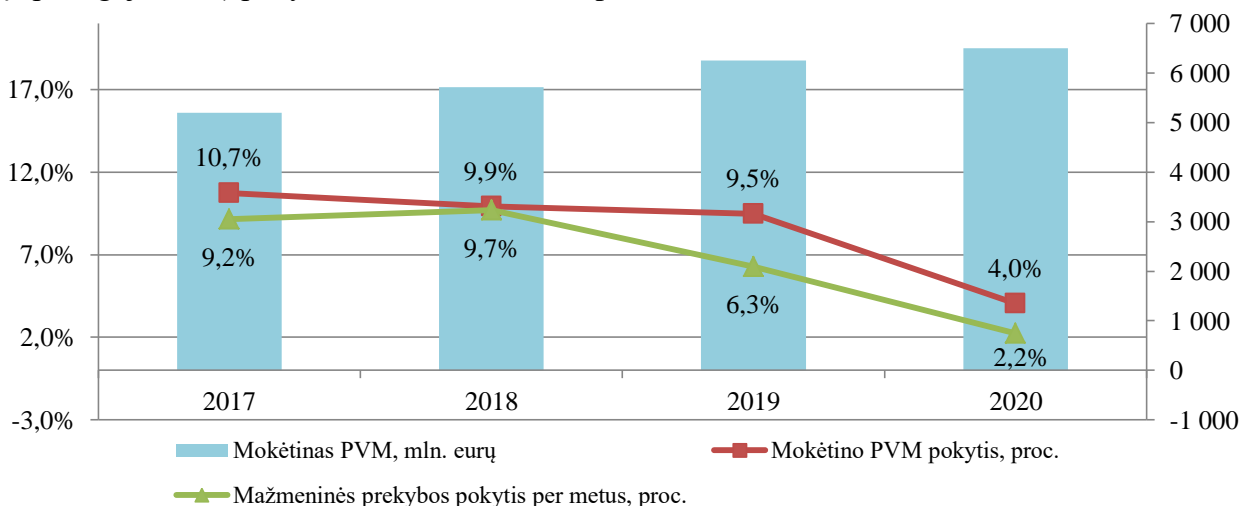

Šaltiniai: Finansų ministerija ir Statistikos departamentas.

¹ Šioje dalyje laikotarpis prilygintas įsipareigojimų atsiradimo laikotarpiui, t. y. sutampa su GVI laikotarpiu, todėl PVM prievolės duomenys nesutampa su duomenimis, pateiktais 3 lentelėje.

Mokėtino PVM buvo deklaruota 4 proc. daugiau dėl ekonominio aktyvumo vidaus rinkoje. Reikšmingą lyginamąjį svorį deklaruotam mokėtinam PVM turi mažmeninės prekybos subjektų deklaruota apyvarta, kurios pokyčių tendencijos 2017–2020 metais buvo panašios į bendro deklaruoto mokėtino PVM pokyčius. Nors namų ūkiai 2020 metais, palyginti su 2019 metais, vartojo 1,2 proc. mažiau, valdžios sektoriaus (kuriam negalima PVM atskaita²) vartojimo išlaidos augo 10,9 proc.

5 grafikas. Mažmeninės prekybos ir deklaruoto mokėtino PVM (laikotarpis prilygintas įsipareigojimams) pokytis 2017–2020 metais, proc.

Šaltiniai:– Finansų ministerija ir Statistikos departamentas.

GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS

Gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM) į valstybės ir savivaldybių biudžetus per 2020 metus gauta **3 516,8** mln. eurų. Palyginti su planu, gauta 197,1 mln. eurų, arba 5,3 proc., mažiau. Palyginti su 2019 metais, gauta 70,6 mln. eurų, arba 2 proc., daugiau.

Į valstybės biudžetą per 2020 metus gauta **1 886,8** mln. eurų GPM. Palyginti su planu, gauta 111,1 mln. eurų, arba 5,6 proc., mažiau. Palyginti su 2019 metais, gauta 61 mln. eurų, arba 3,3 proc., daugiau.

Pagrindiniai GPM surinkimo pokyčius lėmę veiksniai:

- **COVID-19 viruso sukeltos krizės neigiamai paveikti užimtumo rodikliai.** Remiantis iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos gaunamais operatyviais įdarbinimo ir atleidimo duomenimis, 2021 m. sausio 1 d. šalyje buvo 1 227,8 tūkst. darbuotojo statusą turinčių asmenų, palyginti su 2020 m. sausio 1 d., darbuotojų skaičius sumažėjo 5,4 tūkst., arba 0,4 proc. Statistikos departamento duomenimis, 2020 metais nedarbo lygis Lietuvoje sudarė 8,5 proc. ir buvo 2,2 procentinio punkto didesnis nei 2019 metais.

- **Vidutinio darbo užmokesčio augimas.** Statistikos departamento duomenimis, vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokesčio, įskaitant individualiąsias įmones, 2020 metais siekė 1 428,6 euro ir, nepaisant COVID-19 viruso sukeltų sunkumų darbo rinkoje, palyginti su 2019 metų vidutiniu darbo užmokesčiu, padidėjo 10,2 proc. 2019 metų rudenį, rengiant 2020 metų pajamų iš GPM planą, buvo projektuotas 7,6 proc. metinis darbo užmokesčio fondo³ augimas 2020 metais. Faktinis darbo užmokesčio fondo augimas 2020 metais sudarė 8,0 proc., todėl 2020 metų pajamos iš GPM

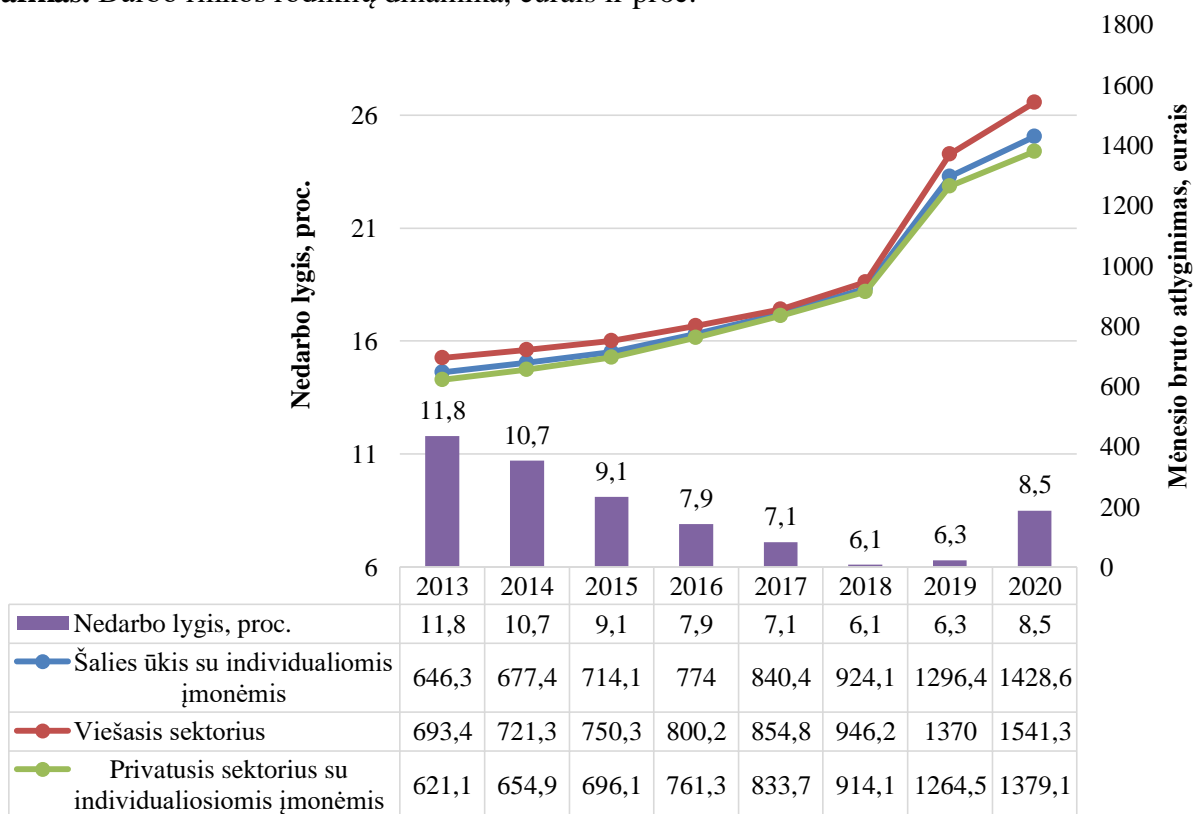
² Viešosios paslaugos yra neapmokestinamos PVM, todėl subjektų, teikiančių tokias paslaugas, įsigijimo PVM yra neatskaitomas, t. y. kuo daugiau viešasis sektorius įsigyja prekių ir paslaugų, reikalingų viešosioms paslaugoms teikti, tuo daugiau PVM (nuo įsigytų prekių ir paslaugų) lieka biudžete.

³ Rodiklis, pagal kurį vertinamas tiek darbo užmokesčio dydis, tiek dirbančiųjų skaičius.

nuo su darbo santykiais susijusių pajamų dėl šiek tiek spartesnio, nei tikėtasi, darbo užmokesčio fondo augimo buvo apie 113 mln. eurų didesnės.

Vidutinio darbo užmokesčio augimo tempą palaikė nuo 2020 m. sausio 1 d. 9,4 proc. (nuo 555 eurų iki 607 eurų) padidinta minimalioji mėnesinė alga (toliau – MMA) ir itin spartus atlyginimų didinimas viešojo sektoriaus darbuotojams (12,5 proc.).

6 grafikas. Darbo rinkos rodiklių dinamika, eurai ir proc.

Šaltinis – Statistikos departamentas.

- **Nuo COVID-19 pandemijos nukentėjusiems mokesčių mokėtojams taikytos pagalbos priemonės.** Užimtumo tarnybos duomenimis, subsidijų už prastovos laiką darbdaviams per 2020 metų balandžio–gruodžio mėnesius išmokėta 183 mln. eurų, o subsidijos darbo užmokesčiui mokėti po prastovų (darbdaviams, nutraukusiems prastovas, neskelbusiems prastovų, tačiau nukentėjusiems nuo COVID-19 pandemijos ar įdarbinusiems remiamus bedarbius) tuo pačiu laikotarpiu sudarė 545,9 mln. eurų.

Mokesčių mokėtojų, kuriems buvo suteikta galimybė atidėti GPM prievolių, susidariusių nuo 2020 m. kovo 16 d. iki gruodžio 31 d., mokėjimus be delspinigių ir neatliekant išieškojimo veiksmų, šio mokesčio atidėjimai 2021 m. sausio 1 d. sudarė 134,7 mln. eurų.

- **Reikšmingai išaugę GPM gražinimai gyventojams už 2019 metus.** Iš viso per 2020 metus gyventojams gražinta 181,7 mln. eurų GPM permokų, t. y. 58 mln. eurų, arba 46,9 proc., daugiau nei per 2019 metus. Tam įtakos turėjo per metus padidėjusi gyventojų neišnaudoto neapmokestinamojo pajamų dydžio apimtis, 2019 metais nuo 15 proc. iki 20 proc. padidintas GPM tarifas, lemiantis gražinimų už patirtas išlaidas, kuriomis gyventojai gali sumažinti apmokestinamąsias pajamas, dydį, beveik trečdaliu išaugusi patirtų išlaidų suma ir praplėstas tokių lengvatinių išlaidų sąrašas.

6 lentelė. Duomenys apie gyventojus, metinėse pajamų mokesčio deklaracijose deklaravusius patirtas lengvatines išlaidas

Išlaidos	Gyventojų skaičius, tūkst.			Įmokų suma, mln. eurų		2019 ir 2018 m. palyginimas	
	2018 m.	2019 m.	%	2018 m.	2019 m.	±	%
Iš viso	309,7*	366*	18,2	215,7	280,6	64,9	30,1

Išlaidos	Gyventojų skaičius, tūkst.			Įmokų suma, mln. eurų		2019 ir 2018 m. palyginimas	
	2018 m.	2019 m.	%	2018 m.	2019 m.	±	%
Gyvybės draudimo įmokos	231,5	264	14	149,3	189,3	40	26,8
Palūkanos už suteiktas paskolas gyvenamajam būstui statyti arba įsigyti	50,7	50,8	0,1	20,6	20,9	0,3	1,5
Įmokos už studijas	33,1	44,2	33,6	34,2	50,1	16	46,7
Gražintos paskolos (jų dalis), skirtos išlaidoms už studijas padengti	5,5	15,1	176	1,4	3,3	1,9	140,8
Įmokos į papildomo savanoriškojo pensijų kaupimo fondus	27,1	34,1	26	10,2	16,9	6,7	65,5
Nuo 2019 metų praplėstas lengvatinių išlaidų sąrašas							
Iš viso		22,9*			18		
Pastatų, statinių remonto, apdailos (išskyrus renovaciją) darbų išlaidos		7,4			11,6		
Lengvųjų automobilių remonto paslaugų išlaidos (neįskaitant atsarginių detalių, eksploatacinių medžiagų kainos)		15,8			5,9		
Vaikų priežiūros paslaugų išlaidos		0,5			0,5		

* unikalūs gyventojų skaičiai
Šaltinis – VMI.

• **Neapmokestinamojo pajamų dydžio pokyčiai.** Nuo 2020 m. sausio 1 d. maksimalus taikytinas mėnesio neapmokestinamųjų pajamų dydis (toliau – NPD) padidėjo nuo 300 iki 350 eurų per mėnesį, o nuo liepos 1 d. – iki 400 eurų per mėnesį (suteikiant galimybę šį dydį darbdavio ir darbuotojo susitarimu pritaikyti atgaline data ir už pirmąjį 2020 metų pusmetį). Preliminariu vertinimu, dėl šių NPD didinimų 2020 metais negauta apie 142 mln. eurų pajamų iš GPM.

Kartu nuo 2020 m. sausio 1 d. buvo reikšmingai padidintas ir NPD neįgaliesiems – priklausomai nuo neįgalumo lygio jis didėjo nuo 353 iki 645 eurų ir nuo 308 iki 600 eurų. Dėl šio didinimo, preliminariu vertinimu, 2020 metais negauta apie 15 mln. eurų pajamų iš GPM.

GPM struktūra pagal mokesčio rūšis

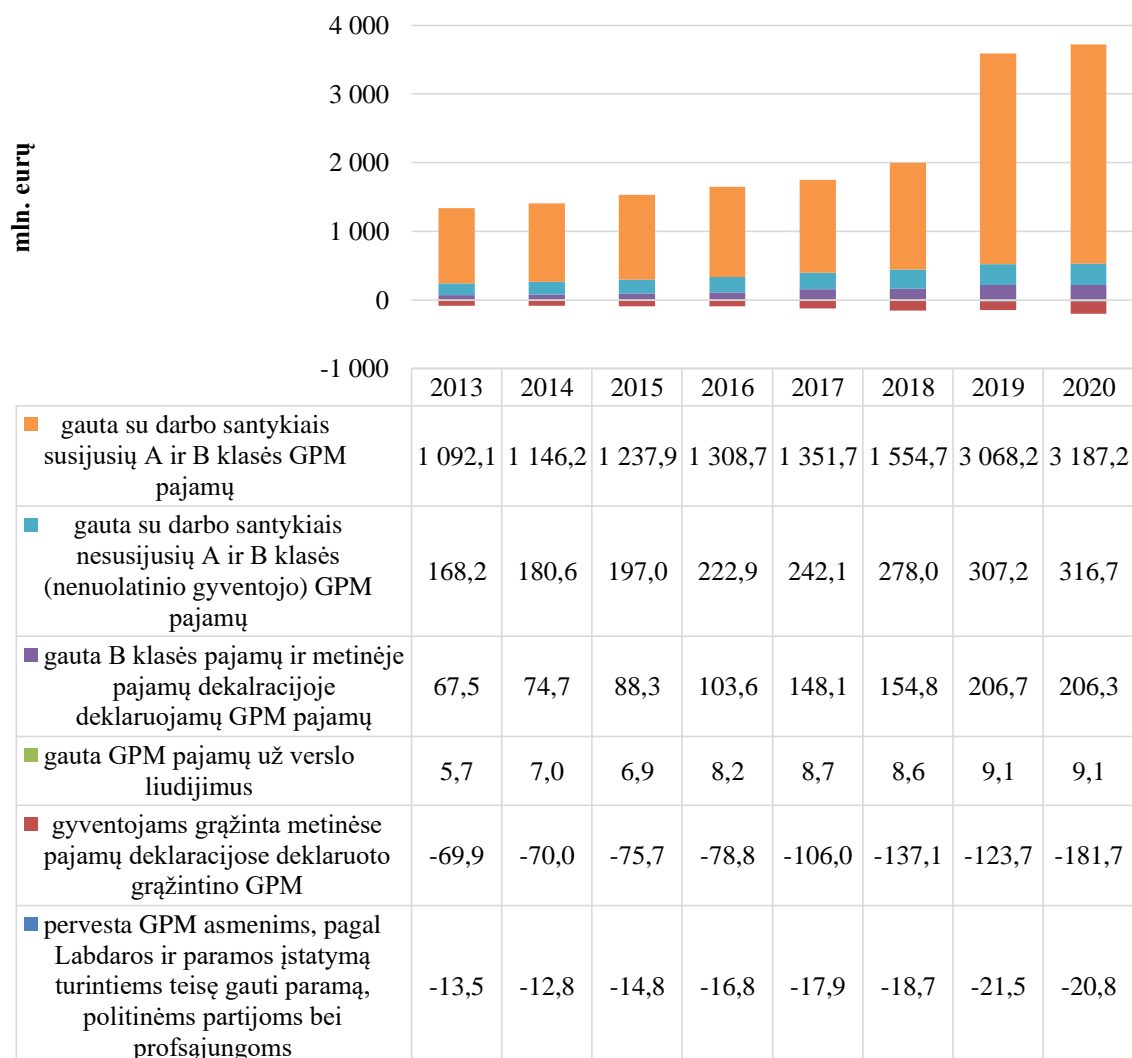
GPM nuo pajamų, susijusių su darbo santykiais⁴, sudarė 85,7 proc. į valstybės ir savivaldybių biudžetus 2020 metais sumokėto GPM. Palyginti su 2019 metais, su darbo santykiais susijusio GPM gauta 3,9 proc. daugiau, nepaisant COVID-19 viruso sukeltų sunkumų darbo rinkoje.

2020 metais GPM nuo su darbo santykiais nesusijusių pajamų⁵ sudarė 8,5 proc. į valstybės ir savivaldybių biudžetus sumokėto GPM. Palyginti su 2019 metais, GPM nuo šios rūšies pajamų surinkta 3,1 proc. daugiau.

⁴ Nuolatinio gyventojų A klasės ir nenuolatinio gyventojų B klasės pajamos. A klasės pajamos – pajamos, nuo kurių GPM privalo apskaičiuoti, išskaičiuoti ir į biudžetą sumokėti bei tokias išmokas ir išskaičiuotą GPM deklaruoti išmoką išmokantis asmuo (pavyzdžiui, darbo užmokestis, ligos, tėvystės, motinystės, vaiko priežiūros išmokos, dividendai, autoriniai atlyginimai ir kt.). B klasės pajamos – pajamos, nuo kurių GPM deklaruoja, apskaičiuoja ir sumoka pats pajamų gavęs gyventojas (pavyzdžiui, individualios veiklos pajamos, palūkanos, finansinių priemonių pardavimo pajamos, turto pardavimo pajamos, turto nuomos pajamos, kai nuomojama fiziniam asmeniui, nevykdančiam individualios veiklos, ir kt.).

⁵ Nuolatinio gyventojų A klasės ir nenuolatinio bei nuolatinio gyventojų B klasės pajamos.

7 grafikas. Pajamų iš GPM struktūra

Šaltinis – Finansų ministerija.

Pastaba. 2019 metais GPM dalis nuo su darbo santykiais susijusių pajamų reikšmingai padidėjo dėl iki 20 proc. padidėjusio GPM tarifo ir bruto darbo užmokesčio perskaičiavimo taikant koeficientą 1,289.

GPM nuo su darbo santykiais susijusių A klasės pajamų

Preliminariais mėnesinių pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijų (GPM313 forma) duomenimis, 2020 metais mokesčių išskaičiuojantys asmenys deklaravo 19,5 mlrd. eurų su darbo santykiais susijusių A klasės išmokų (iš esmės – darbo užmokesčio), nuo jų apskaičiuotas GPM sudarė 3,3 mlrd. eurų. Daugiausia GPM nuo su darbo santykiais susijusių A klasės pajamų deklaruota apdirbamosios gamybos (535 mln. eurų) bei didmeninės ir mažmeninės prekybos (471,5 mln. eurų) veiklose.

Nors su darbo santykiais susijusioms pajamoms yra taikomas 20 proc. tarifas, dėl taikomo NPD efektyvusis GPM tarifas yra mažesnis. 2020 metais mažiausias jo dydis – 12,7 proc. – buvo apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veiklos sektoriuje, pasižyminčiame įprastomis ekonomikos sąlygomis nulemtu žemu darbo užmokesčiu⁶. Be to, 2020 metais šį sektorių reikšmingai paveikė ir COVID-19 viruso sukelti sunkumai. Pažymėtina, kad informacijos ir ryšių veiklos sektoriuje, išsiskiriančiame itin aukštu darbo užmokesčiu, efektyvusis GPM tarifas sudarė 19,4 proc., t. y. šiame sektoriuje buvo pritaikyta mažiausiai NPD.

⁶ Kuo žemesnis bruto darbo užmokestis, tuo didesnis NPD taikomas ir atitinkamai tuo mažesnis efektyvusis GPM tarifas.

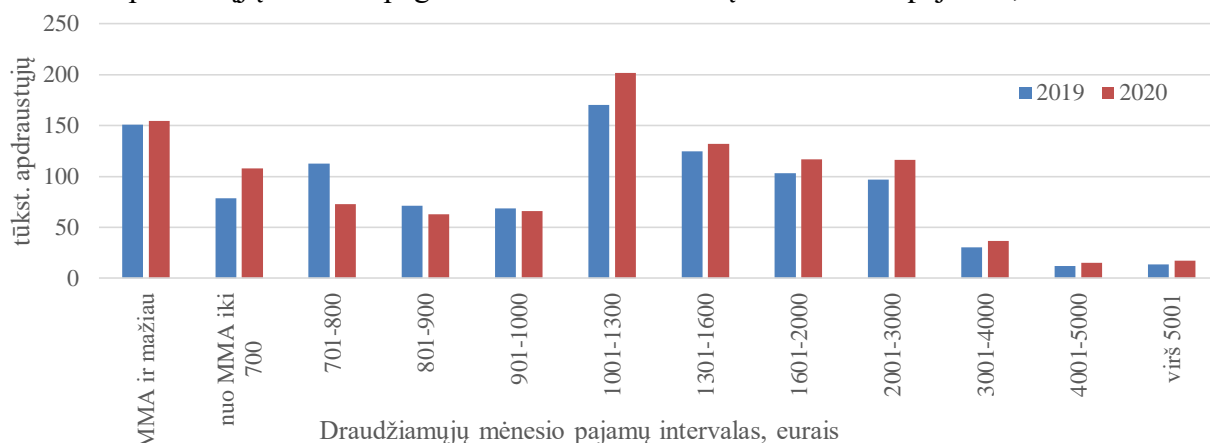
7 lentelė. 2020 metais su darbo santykiais susijusios A klasės pajamos, nuo jų išskaičiuotas GPM bei efektyvusis tarifas pagal ekonomines veiklas, mln. eurų ir proc.

Ekonominė veikla	Su darbo santykiais susijusios išmokos	Išmokų struktūra, proc.	GPM nuo su darbo santykiais susijusių išmokų	Efektyvusis GPM tarifas, proc.
A. Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	324,6	1,7	50,4	15,5
B. Kasyba ir karjerų eksploatavimas	42,4	0,2	7,3	17,3
C. Apdirbamoji gamyba	3 187,6	16,4	535	16,8
D. Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	199,2	1	36	18,1
E. Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	216,4	1,1	35,1	16,2
F. Statyba	1 183,6	6,1	190,1	16,1
G. Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	2 991,5	15,4	471,5	15,8
H. Transportas ir saugojimas	1 784,1	9,2	295,8	16,6
I. Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	349,1	1,8	44,5	12,7
J. Informacija ir ryšiai	960,7	4,9	186	19,4
K. Finansinė ir draudimo veikla	635,5	3,3	114,4	18
L. Nekilnojamojo turto operacijos	191	1	32,4	17
M. Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	968,4	5	177,3	18,3
N. Administracinė ir aptarnavimo veikla	632,2	3,2	91,7	14,5
O. Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	1 687,1	8,7	305,8	18,1
P. Švietimas	1 826,5	9,4	301,5	16,5
Q. Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	1 823,6	9,4	316	17,3
R. Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	305,7	1,6	48,2	15,8
Kita veikla	148,4	0,8	21,4	14,4
Iš viso	19 457,4	100	3 260,6	16,8

Šaltinis – VMI.

2020 metais apdraustieji⁷, kurių vidutinės draudžiamosios mėnesio pajamos⁸ buvo mažesnės arba lygios MMA, sudarė 14 proc. visų apdraustųjų. Dar 46,5 proc. apdraustųjų pajamos buvo didesnės nei MMA, bet neviršijo 1 300 eurų (palyginti vidutinis bruto darbo užmokestis 2020 metais sudarė 1 421,2 euro). Pažymėtina, kad kartu su didėjusia MMA išaugo skaičius apdraustųjų, gaunančių iki 700 eurų draudžiamųjų pajamų. Reikšmingas apdraustųjų prieaugis (18,5 proc.) 2020 metais buvo nuo 1 001 iki 1 300 eurų draudžiamųjų pajamų grupės asmenų.

8 grafikas. Apdraustųjų skaičius pagal vidutines draudžiamąsias mėnesio pajamas, tūkst.

Šaltinis – „Sodra“.

⁷ Apdraustieji – fiziniai asmenys, kurie valstybinio socialinio draudimo įmokas moka patys arba už juos šias įmokas moka draudėjai. Didžioji dalis apdraustųjų (virš 90 proc.) – pagal darbo sutartis dirbantys asmenys, tačiau į šį skaičių taip pat patenka, pvz., asmenys, auginantys vaikus iki 3 metų, autoriai, sportininkai, atlikėjai, mažųjų bendrijų vadovai ir kt., nepatenka savarankiškai pagal individualios veiklos pažymą dirbantys asmenys.

⁸ Apdraustųjų, dirbančių pagal darbo sutartis, – bruto darbo užmokestis.

AKCIZAI

Per 2020 metus į valstybės biudžetą surinkta **1 558,9 mln. eurų** akcizų. Palyginti su 2019 metais, į valstybės biudžetą pervesta 71,9 mln. eurų, arba 4,8 proc., daugiau pajamų iš akcizų. 2020 metų pajamų iš akcizų planas įvykdytas 96,8 proc. ir į biudžetą gauta 51,9 mln. eurų pajamų mažiau, nei planuota.

8 lentelė. VMI ir muitinės administruojamos pajamos iš akcizų, mln. eurų ir proc.

Adminis- tratorius	2019 m. faktas	2020 m. planas	2020 m. faktas	Fakto pokytis		Plano įvykdymas	
				+ / -	%	+ / -	%
VMI	1 465,5	1 587,5	1 537,7	72,2	4,9	-49,7	96,9
Muitinė	21,5	23,3	21,2	-0,4	-1,6	-2,1	90,8
Iš viso	1 487,1	1 610,8	1 558,9	71,9	4,8	-51,9	96,8

Šaltinis – Finansų ministerija.

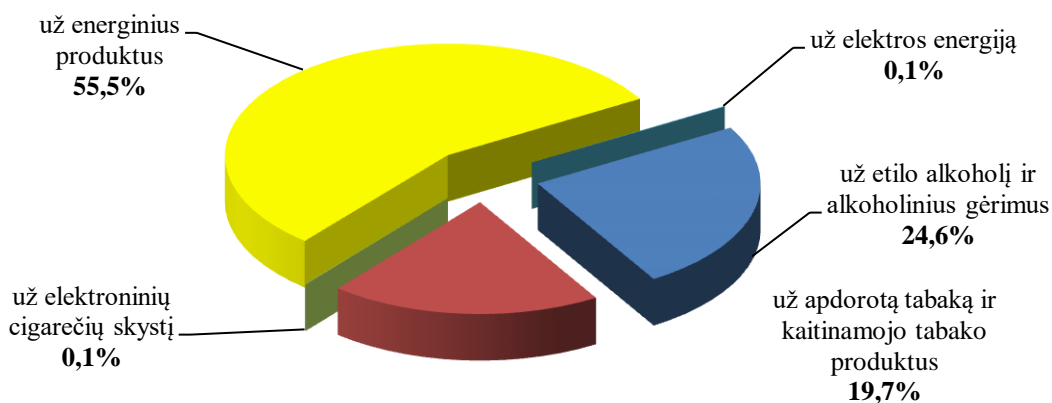
Nors 2020 metų I ketvirčio akcizų pajamų planas buvo vykdomas (pajamų gauta 3,2 mln. eurų, arba 0,9 proc., daugiau, nei planuota), tačiau dėl COVID-19 viruso plitimo 2020 metų pavasarį įvestas karantinas ir verslo apribojimai turėjo neigiamą poveikį 2020 metų balandžio–birželio mėnesių pajamoms (gauta 61,8 mln. eurų, arba 16 proc., mažiau, nei planuota). 2020 metų liepos–gruodžio mėnesiais akcizų pajamų gauta 6,7 mln. eurų (0,8 proc.) daugiau, nei planuota.

Beveik pusę (47 proc.) akcizų pajamų plano nevykdymo sumos lėmė COVID-19 pandemijos paveiktų mokesčių mokėtojų sprendimai atidėti akcizų mokėjimus. Mokesčių mokėtojų, kuriems buvo suteikta galimybė atidėti VMI administruojamų akcizų prievolių, susidariusių nuo 2020 m. kovo 16 d. iki gruodžio 31 d., mokėjimus be delspinigių ir neatliekant išieškojimo veiksmų, šio mokesčio atidėjimai 2021 m. sausio 1 d. sudarė 24,4 mln. eurų.

Pajamų iš akcizų surinkimas pagal akcizais apmokestinamų prekių grupes

2020 metais, kaip ir ankstesniais metais, didžiausią į valstybės biudžetą surinktų akcizų dalį – 55,5 proc. (865,1 mln. eurų) – sudarė akcizai už energinius produktus, atitinkamai akcizų pajamos už etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus sudarė 24,6 proc. (384 mln. eurų), už apdorotą tabaką ir kaitinamojo tabako produktus – 19,7 proc. (307 mln. eurų), už elektros energiją – 0,1 proc. (1,5 mln. eurų), už elektroninių cigarečių skystį – 0,1 proc. (1,3 mln. eurų) visų akcizų pajamų. Palyginti su 2019 metais, 2020 metais surinktų akcizų už etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus dalis padidėjo 0,2 procentinio punkto, atitinkamai sumažėjo dalis už apdorotą tabaką ir kaitinamojo tabako produktus. Akcizų už kitas akcizais apmokestinamų prekių grupes dalys iš esmės nesikeitė.

9 grafikas. Akcizų pajamų struktūra 2020 metais, proc.

Šaltinis – Finansų ministerija.

9 lentelė. Pajamų iš akcizų surinkimas pagal akcizais apmokestinamų prekių grupes, mln. eurų ir proc.

Akcizais apmokestinamų prekių grupė	Pajamos 2019 m.	Pajamos 2020 m.	Pajamų pokytis		Dalis nuo visų akcizų, %
			+ / –	%	
IŠ VISO AKCIZŲ, iš jų:	1 487,1	1 558,9	71,9	4,8	100
už etilo alkoholių ir alkoholinius gėrimus, iš jų:	362,7	384	21,3	5,9	24,6
už vyną ir kitus fermentuotus gėrimus	40,2	43,2	3	7,4	2,8
už tarpinius produktus	7,5	6,8	-0,7	-9,3	0,4
už etilo alkoholių	214,5	235,6	21,1	9,8	15,1
už alų	100,4	98,4	-2	-2	6,3
už apdorotą tabaką ir kaitinamojo tabako produktus*, iš jų:	295,9	307	11,1	3,7	19,7
už cigaretes	279	275,4	-3,7	-1,3	17,7
už cigarus ir cigariles	3,5	4,9	1,4	40,1	0,3
už rūkomąjį tabaką ir kaitinamojo tabako produktus*	13,4	26,8	13,4	99,9	1,7
už elektroninių cigarečių skystį	0,8**	1,3	0,4***	50,1***	0,1
už energinius produktus, iš jų:	825,9	865,1	39,2	4,7	55,5
už variklių benzina, jo pakaitalus ir priedus	144,5	153,9	9,3	6,5	9,9
už gazolius, jų pakaitalus ir priedus (įskaitant žemės ūkio veikloje naudojamus gazolius)	648,6	683,9	35,3	5,4	43,9
už suskystintas dujas, skirtas automobiliams	26,7	21,6	-5,1	-19,2	1,4
už kitus energinius produktus	6	5,7	-0,3	-4,4	0,4
už elektros energiją	1,8	1,5	-0,2	-12,9	0,1

Šaltinis – Finansų ministerija (suvestiniai VMI ir muitinės duomenys).

* Nuo 2019 m. kovo 1 d. įsigaliojusiomis Akcizų įstatymo pataisomis kaitinamojo tabako produktai išskirti kaip atskira akcizinių prekių grupė (iki tol buvo priskirti apdoroto tabako grupei priklausančiam rūkomajam tabakui).

** Duomenys apima 2019 metų balandžio–gruodžio mėnesius.

*** Palyginamosiomis sąlygomis (2020 metų balandžio–gruodžio mėnesius palyginti su 2019 metų balandžio–gruodžio mėnesiais) pajamų buvo gauta 0,2 mln. eurų (arba 27,5 proc.) daugiau.

2020 metais pajamų iš akcizų už **energinis produktus** gauta **864,1 mln. eurų**, t. y. 39,2 mln. eurų (4,7 proc.) daugiau nei 2019 metais.

Nagrinėjamu laikotarpiu didesnes pajamas iš akcizų už šiuos produktus lėmė nuo 2020 m. sausio 1 d. apie 7 proc. padidinti akcizų tarifai benzinaui (nuo 434,43 iki 466 eurų už 1 000 litrų), dyzeliniams degalams (nuo 347 iki 372 eurų už 1 000 litrų) ir žemės ūkyje naudojamam žymėtam dyzelinui (nuo 56 iki 60 eurų už 1 000 litrų). Dėl padidintų akcizų tarifų 2020 metais papildomai buvo gauta 51,3 mln. eurų pajamų iš akcizų.

Tačiau faktinis akcizų pajamų iš šių produktų prieaugis buvo kiek mažesnis dėl mokesčių mokėtojų sprendimų atidėti akcizų prievolių mokėjimus vėlesniems metams. Šių prekių pardavimų apimtys kito nežymiai: 2019 metų gruodžio mėnesį–2020 metų lapkričio mėnesį, palyginti su 2018 metų gruodžio mėnesiu–2019 metų lapkričio mėnesiu, dyzelinių degalų pardavimai didmeninėje rinkoje paaugo 0,1 proc., žemės ūkyje naudojamo žymėto dyzelino – 5 proc., benzino pardavimai sumažėjo 0,5 proc.

10 lentelė. Akcizais apmokestinamų degalų pardavimai, litrai, tonos ir proc.

Akcizais apmokestinamų prekių grupė	Mato vienetai	2018 m. gruodžio mėn.–2019 m. lapkričio mėn.	2019 m. gruodžio mėn.–2020 m. lapkričio mėn.	Pokytis	
				+ / –	%
Variklių benzinas	Kiekis, tūkst. litrų	332 572	330 875	-1 697	-0,5
Dyzelinas	Kiekis, tūkst. litrų	1 824 634	1 826 322	1 688	0,1
Žymėtas dyzelinas žemės ūkio reikmėms	Kiekis, tūkst. litrų	283 851	298 110	14 260	5
Suskystintos automobilių dujos	Kiekis, tonomis	88 074	78 591	-9 483	-10,8

Šaltinis – VMI.

Ypač ženklus neigiamas poveikis degalų pardavimo apimtims buvo 2020 metų pavasarį karantino metu: 2020 metų kovo–gegužės mėnesiais, palyginti su 2019 metų kovo–gegužės mėnesiais, benzino pardavimų apimtys susitraukė 19,6 proc., dyzelinių degalų – 10,9 proc., suskystintų dujų – 25,5 proc. Pasibaigus šiam karantinui, benzino ir dyzelinių degalų pardavimai ėmė augti.

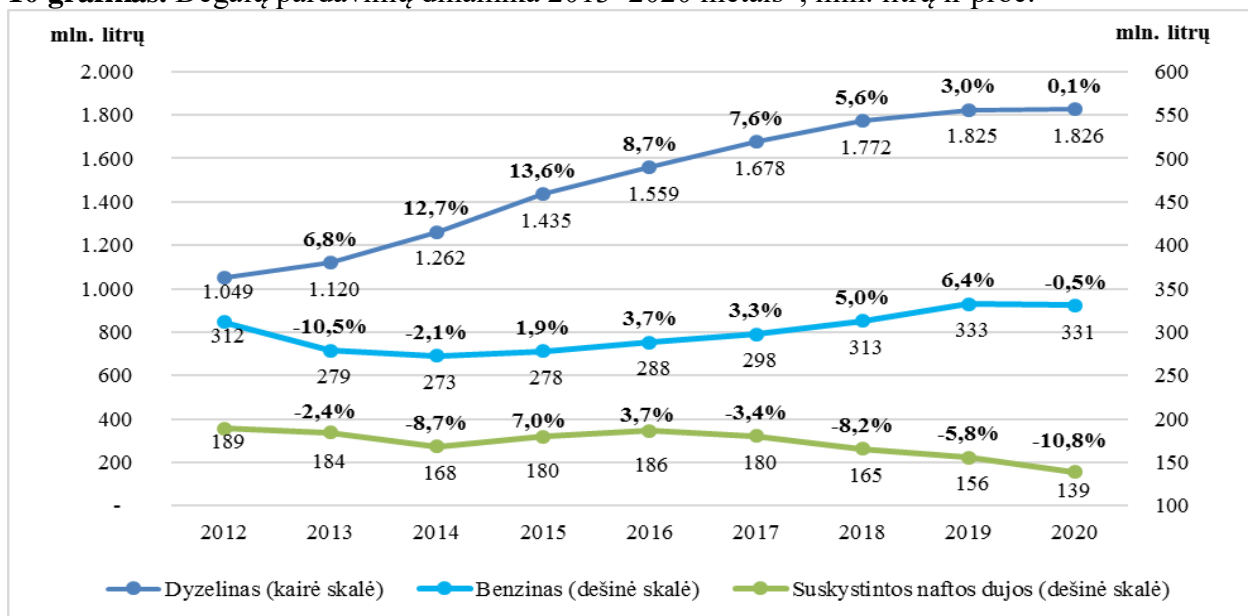
Pakartotinai 2020 metų lapkričio mėnesį įvestas karantinas neturėjo tokio ženklaus neigiamo poveikio degalų pardavimų pasikeitimams kaip pavasarį: 2020 metų lapkričio mėnesį, palyginti su 2019 metų lapkričio mėnesiu, benzino pardavimai sumažėjo 13,1 proc., suskystintų dujų – 15,4 proc., dyzelinių degalų pardavimai augo 0,7 proc.

Nevertinant karantino įtakos pardavimų apimtims, t. y. palyginus 2020 metų mėnesius, kurie iš esmės nepapuołė į karantino laikotarpį, su atitinkamais 2019 metų mėnesiais, matyti, kad benzino pardavimai augo 8,1 proc., dyzelinių degalų – 4,3 proc., suskystintų dujų pardavimai mažėjo 4,8 proc.

Dyzelinių degalų ir benzino pardavimų apimčių didėjimui ne karantino laikotarpiu įtakos turėjo ne tik verslo ir žmonių judėjimo ribojimų atlaisvinimas, bet ir augantis transporto priemonių parkas. VĮ „Regitra“ duomenimis, per 2020 metus dyzelinius degalus naudojančių transporto priemonių skaičius padidėjo 4 proc., benzina – 4,8 proc.

Stebint degalų pardavimų didmeninėje rinkoje dinamiką 2013–2020 metais, matyti, kad dyzelinių degalų pardavimai kasmet sparčiai augo, o nuo 2016 metų augimo tempas ėmė lėtėti. Benzino pardavimai nuo 2015 metų augo vis didesniu tempu ir 2019 metais viršijo dyzelinių degalų pardavimų augimo tempą. 2020 metais dėl karantino šių prekių pardavimų apimtys išliko panašaus lygio kaip ir 2019 metais. Atitinkamai suskystintų naftos dujų paklausa pastaraisiais metais mažėjo – pardavimai krito ketverius metus iš eilės.

10 grafikas. Degalų pardavimų dinamika 2013–2020 metais*, mln. litrų ir proc.

Šaltinis – VMI.

*Metiniai pardavimų duomenys atitinka pajamų gavimo laikotarpį. Pavyzdžiui, 2020 metų duomenys atspindi 2019 metų gruodžio mėnesio–2020 metų lapkričio mėnesio pardavimus.

2020 metais pajamų iš akcizų už etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus buvo gauta **384 mln. eurų**, t. y. 21,3 mln. eurų (5,9 proc.) daugiau nei 2019 metais.

Pajamų iš akcizų už šiuos produktus buvo gauta daugiau dėl 2020 metais etilo alkoholiui taikytų didesnių akcizų tarifų, padidintų nuo 2019 m. kovo 1 d. ir nuo 2020 m. kovo 1 d. Nuo 2020 m. kovo 1 d. akcizų tarifas didėjo 10,5 proc. (nuo 1832 iki 2025 eurų už gryno etilo alkoholio hektolitrą). Dėl akcizų tarifų padidinimų biudžetas papildomai gavo 26,4 mln. eurų pajamų iš akcizų.

2018 metų gruodžio mėnesį–2019 metų lapkričio mėnesį, palyginti su 2019 metų gruodžio mėnesiu–2020 metų lapkričio mėnesiu, augo vyno ir kitų fermentuotų gėrimų, etilo alkoholio, alaus pardavimai didmeninėje rinkoje, tačiau teigiamas alkoholinių gėrimų pardavimų augimo poveikis pajamų priaugimui buvo nežymus dėl nesumokėtų atidėtų akcizų prievolių sumų.

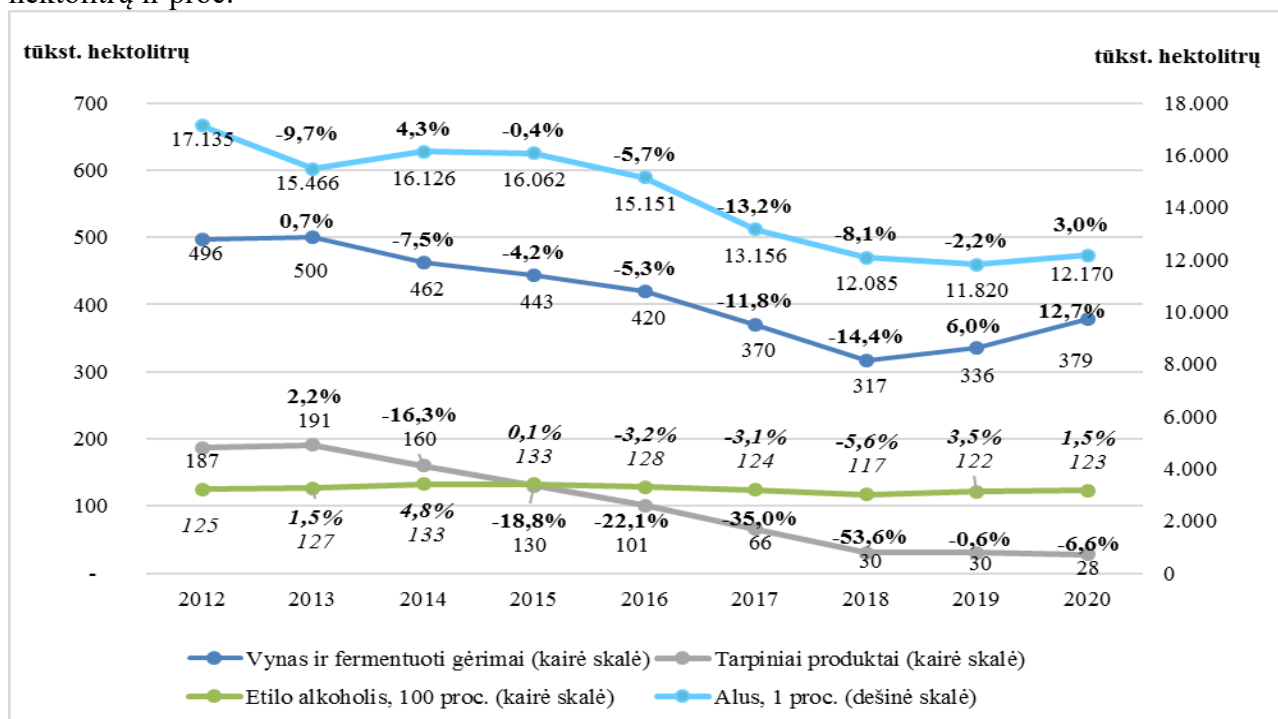
11 lentelė. Etilo alkoholio ir alkoholinių gėrimų pardavimai, hektolitrai ir proc.

Akcizais apmokestinamų prekių grupė	Mato vienetai	2018 m. gruodžio mėn.–2019 m. lapkričio mėn.	2019 m. gruodžio mėn.–2020 m. lapkričio mėn.	Pokytis	
				+ / -	%
Vynas ir kiti fermentuoti gėrimai	Kiekis, hektolitrais	336 012	378 534	42 523	12,7
Tarpiniai produktai	Kiekis, hektolitrais	30 265	28 267	-1 998	-6,6
Etilo alkoholis	Kiekis, gryno alkoholio hektolitrais	121 579	123 363	1 784	1,5
1% alus	Kiekis, hektolitrais	11 820 246	12 170 260	350 014	3

Šaltinis – VMI.

VMI duomenys apie etilo alkoholio ir alkoholinių gėrimų pardavimų didmeninėje rinkoje pokyčius 2013–2020 metais rodo, kad iki 2018 metų stebėta mažėjanti alkoholinių gėrimų pardavimų tendencija 2019 metais pakeitė kryptį: vyno ir kitų fermentuotų gėrimų, etilo alkoholio pardavimai ėmė augti, alaus, tarpinių produktų pardavimai krito nuosaikiau. 2020 metais augo beveik visų alkoholinių gėrimų grupių (labiausiai – vyno ir fermentuotų gėrimų) pardavimai, o pardavimų apimtys kone grįžo į 2017 metų lygį.

11 grafikas. Etilo alkoholio ir alkoholinių gėrimų pardavimų dinamika 2013–2020 metais*, tūkst. hektolitru ir proc.

Šaltinis – VMI.

* Metiniai pardavimų duomenys atitinka pajamų gavimo laikotarpį. Pavyzdžiui, 2020 metų duomenys atspindi 2019 metų gruodžio mėnesio–2020 metų lapkričio mėnesio pardavimus.

Per 2020 metus už **apdorotą tabaką ir kaitinamojo tabako produktus** buvo surinkta **307 mln. eurų** akcizų, t. y. 11,1 mln. eurų (3,7 proc.) daugiau negu 2019 metais.

Pajamų iš akcizų už šiuos produktus augimą iš esmės lėmė apie 10,5 mln. eurų didesnės pajamos, gautos už kaitinamojo tabako produktus. 2020 m. kovo 1 d. šiems produktams buvo padidintas akcizų tarifas 65 proc. (nuo 68,6 iki 113,2 euro už kilogramą produkto), o 2019 metų gruodžio mėnesį–2020 metų lapkričio mėnesį, palyginti su 2018 metų gruodžio mėnesiu–2019 metų lapkričio mėnesiu, šių produktų pardavimai didmeninėje rinkoje išaugo 1,5 karto.

Taip pat pajamų gauta daugiau dėl 2019 metų gruodžio mėnesį–2020 metų lapkričio mėnesį, palyginti su 2018 metų gruodžio mėnesiu–2019 metų lapkričio mėnesiu, augusių cigarų ir cigarilių, rūkomojo tabako pardavimų.

Pajamų surinkimui iš akcizų už tabako produktus teigiamą įtaką irgi turėjo 2020 metais apdoroto tabako produktams taikyti didesni akcizų tarifai, padidinti nuo 2019 m. kovo 1 d. ir nuo 2020 m. kovo 1 d. Nuo 2020 m. kovo 1 d. cigarečių akcizų tarifo specifinis elementas buvo padidintas 5,5 proc. (nuo 62,25 iki 65,7 euro už 1 000 cigarečių), minimalus cigarečių akcizų tarifas – 6,4 proc. (nuo 102 iki 108,5 euro už 1 000 cigarečių), akcizų tarifas cigarams ir cigarilėms – 14,3 proc. (nuo 48 iki 55 eurų už kilogramą produkto), rūkomajam tabakui – 14,4 proc. (nuo 68,8 iki 78,5 euro už kilogramą produkto). Dėl 2020 metais visiems apdoroto tabako ir kaitinamojo tabako produktams taikytų didesnių akcizų tarifų biudžetas papildomai gavo apie 23,4 mln. eurų akcizų pajamų.

2019 metų gruodžio mėnesį–2020 metų lapkričio mėnesį, palyginti su 2018 metų gruodžio mėnesiu–2019 metų lapkričio mėnesiu cigarečių pardavimai krito 6,5 proc. Tam įtakos turėjo pavasarį įvestas karantinas: 2020 metų kovo–gegužės mėnesiais, palyginti su 2019 metų kovo–gegužės mėnesiais, cigarečių pardavimų apimtys susitraukė 20,6 proc. Pasibaigus karantinui, cigarečių pardavimai krito nuosaikiau. Bendram cigarečių pardavimų apimčių mažėjimui visu nagrinėjamu laikotarpiu reikšmingą įtaką taip pat turėjo ir alternatyvių produktų – cigarų ir cigarilių, rūkomojo tabako, o ypač kaitinamojo tabako produktų – populiarumo augimas.

2020 metais pajamų iš akcizų **už elektroninių cigarečių skystį** buvo gauta **1,3 mln. eurų**, t. y. 0,4 mln. eurų daugiau nei 2019 metais. Pajamų augimą daugiausia lėmė šio produkto pardavimų augimas: palyginamosiomis sąlygomis (2020 metų kovo–lapkričio mėnesiais, palyginti su 2019 metų kovo–lapkričio mėnesiais) pardavimai išaugo 18,3 proc.

12 lentelė. Tabako produktų ir elektroninių cigarečių skystio pardavimai, tūkst. vnt., kg, litrai ir proc.

Akcizais apmokestinamų prekių grupė	Mato vienetai	2018 m. gruodžio mėn.–2019 m. lapkričio mėn.	2019 m. gruodžio mėn.–2020 m. lapkričio mėn.	Pokytis	
				+ / –	%
Cigaretės	Kiekis, tūkst. vnt.	2 625 843	2 454 909	-170 934	-6,5
Cigarai ir cigarilės	Kiekis, kg	88 282	110 831	22 549	25,5
Rūkomasis tabakas ir kaitinamojo tabako produktai	Kiekis, kg	196 079	262 518	66 439	33,9
Elektroninių cigarečių skystis	Kiekis, litrais	6 993*	9 859		18,3**

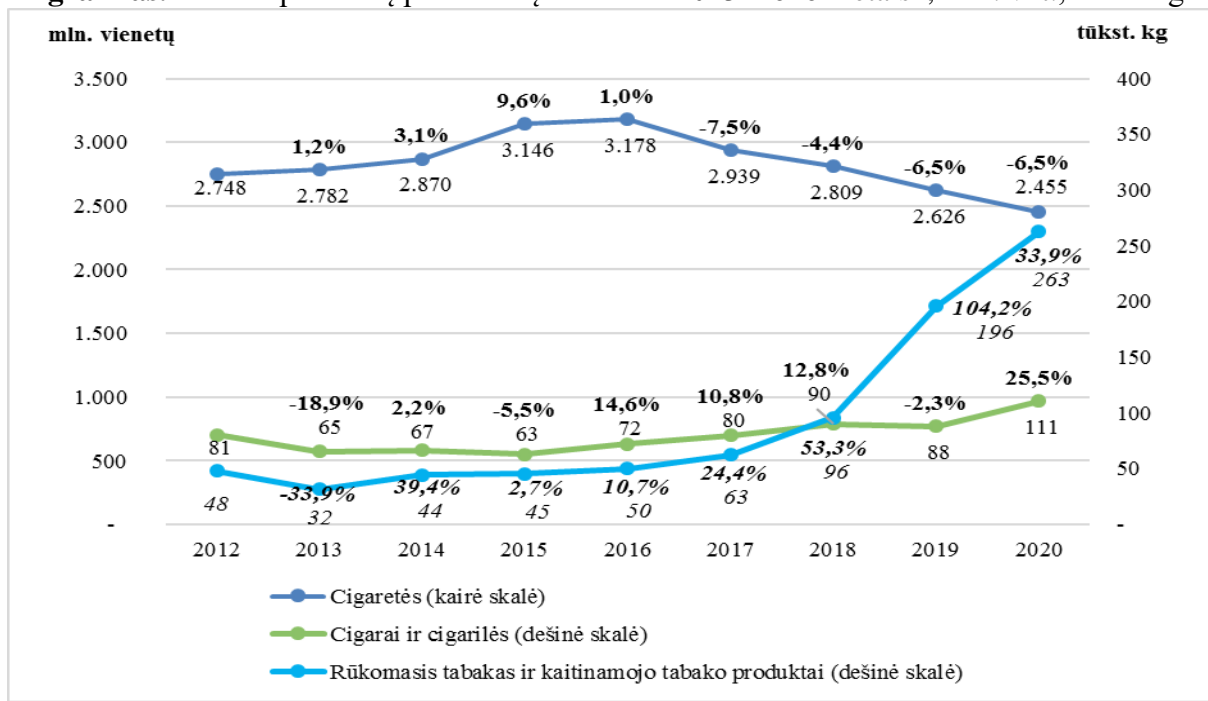
Šaltinis – VMI.

*Duomenys apima 2019 metų kovo–lapkričio mėnesius.

**Palyginamosiomis sąlygomis (2020 metų kovo–lapkričio mėnesiais, palyginti su 2019 metų kovo–lapkričio mėnesiais).

VMI duomenys apie tabako produktų pardavimų kitimą 2013–2020 metais rodo, kad nuo 2017 metais pradėjo kristi cigarečių pardavimai ir tuo pat metu ėmė populiarėti alternatyvūs produktai: cigarai ir cigarilės, rūkomasis tabakas ir kaitinamojo tabako produktai (pastarieji rinkoje atsirado 2017 metais).

12 grafikas. Tabako produktų pardavimų dinamika 2013–2020 metais*, mln. vnt., tūkst. kg ir proc.

Šaltinis – VMI.

* Metiniai pardavimų duomenys atitinka pajamų gavimo laikotarpį. Pavyzdžiui, 2020 metų duomenys atspindi 2019 metų gruodžio mėnesio–2020 metų lapkričio mėnesio pardavimus.

PELNO MOKESTIS

Pelno mokesčio į valstybės biudžetą per 2020 metus gauta **779,7 mln. eurų**. Palyginti su planu, gauta 81,6 mln. eurų, arba 9,5 proc., mažiau. Palyginti su 2019 metais, gauta 20,5 mln. eurų, arba 2,7 proc., daugiau.

Pagrindiniai veiksniai, turėję įtakos pajamoms iš pelno mokesčio:

- **Avansinio pelno mokesčio gauta mažiau, nei planuota.** Per 2020 metų kovo, birželio, rugsėjo ir gruodžio mėnesius, suėjus avansinių pelno mokesčio įmokų mokėjimo terminams (rugsėjo mėnesį – ir metinio pelno mokesčio už 2019 metų finansinius rezultatus terminui), gauta 742,8 mln. eurų pelno mokesčio, t. y. 11,2 proc. (93,9 mln. eurų) mažiau, nei planuota, dėl mažesnių, nei tikėtasi, avansinio pelno mokesčio įmokų. Prie mažesnių, nei planuota, pajamų iš avansinio pelno mokesčio prisidėjo dviem savaitėmis pavėlintas pirmosios avansinio pelno mokesčio deklaracijos pateikimo terminas. Šis pavėlinimas davė įmonėms laiko įsivertinti galimus 2020 metų pelningumo pasikeitimus ir optimizuoti avansinio pelno mokesčio įmokų mokėjimą pakeičiant pelno mokesčio avanso apskaičiavimą iš paremto ankstesnių metų veiklos rezultatais į apskaičiuotą pagal numatomą einamųjų metų pelną.

- **COVID-19 pandemijos paveiktų įmonių sprendimai atidėti pelno mokesčio mokėjimus.** Įmonių, kurioms buvo suteikta galimybė atidėti pelno mokesčio prievolių, susidariusių nuo 2020 m. kovo 16 d. iki gruodžio 31 d., mokėjimus be delspinigių ir neatliekant išieškojimo veiksmų, šio mokesčio atidėjimai 2021 m. sausio 1 d. sudarė 62,4 mln. eurų.

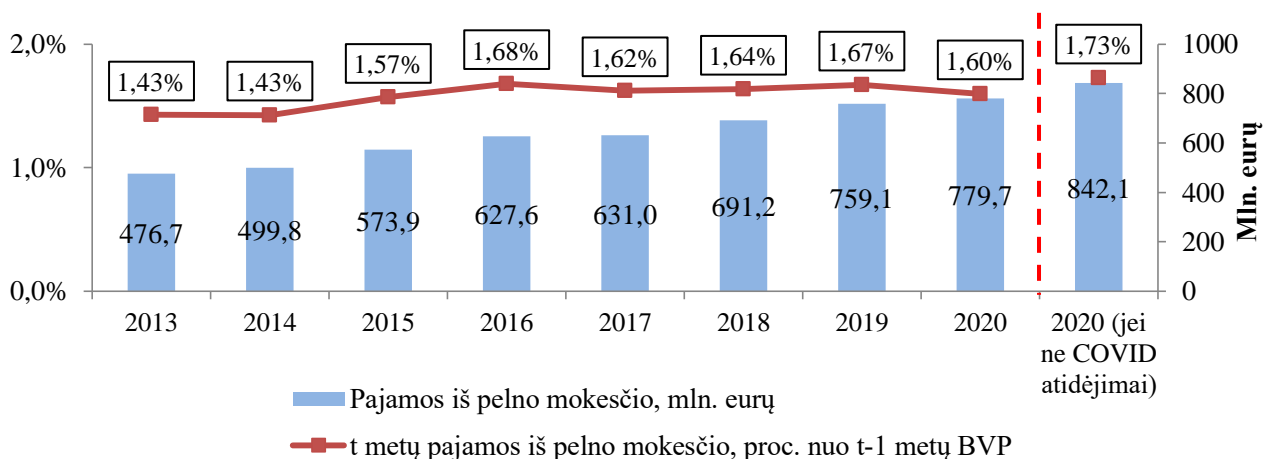
- **Papildomas kredito įstaigų pelno mokestis.** Kovo ir rugsėjo mėnesiais kredito įstaigos deklaravo avansinio papildomo kredito įstaigų pelno mokesčio įmokas už 2020 metus. Iš viso deklaruota 17,6 mln. eurų šio mokesčio, t. y. tiek, kiek ir buvo planuota.

Pastaruosius kelerius metus pajamų iš pelno mokesčio santykis su bendroju vidaus produktu (toliau – BVP) išliko gana stabilus. 2020 metais dėl COVID-19 pandemijos paveiktų įmonių sprendimų atidėti pelno mokesčio mokėjimus šio rodiklio reikšmė šiek tiek sumažėjo, tačiau

įvertinus atidėtus mokėjimus pajamų perskirstymas iš pelno mokesčio 2020 metais būtų pasiekęs rekordinį lygį.

Įvertinus tai, kad pagrindinis šio mokesčio tarifas nekinta nuo 2010 metų, o pelno mokesčio bazė išliko stabili arba net traukėsi (pavyzdžiui, dėl 2018 metais praplėstos lengvatos į technologinį atsinaujinimą investuojančioms įmonėms), gerėjančius pajamų iš pelno mokesčio surinkimo rezultatus galima paaiškinti ir geresniu šio mokesčio administravimu.

13 grafikas. Pajamos iš pelno mokesčio (mln. eurų) ir jų dalis nuo BVP, proc.

Pastaba. Pajamos iš pelno mokesčio t metais lemia t-1 metų įmonių rezultatai.

Šaltinis – Finansų ministerija.

Avansinių pelno mokesčio deklaracijų duomenys

Nors avansinį pelno mokestį moka tik apie 20 proc. visų veikiančių įmonių⁹, tačiau jų sumokėtos avansinio pelno mokesčio įmokos 2020 metais sudarė apie 77 proc. visų per metus gautų pajamų iš pelno mokesčio.

Avansinis pelno mokestis mokamas už einamuosius metus kiekvieno ketvirčio paskutinio mėnesio 15 dieną. Avansinio pelno mokesčio dydis nustatomas pasirinktinai vienu iš dviejų būdų: kiekvieną ketvirtį mokant ¼ numatomos pelno mokesčio sumos už einamuosius metus (kuri turi sudaryti ne mažiau kaip 80 proc. faktinės einamųjų metų pelno mokesčio sumos, kitu atveju mokami delspinigiai) arba mokant įmokas pagal ankstesnių metų veiklos rezultatus (pirmus du einamųjų metų ketvirčius mokant po ¼ apskaičiuoto pelno mokesčio už mokestinį laikotarpį, buvusį prieš praėjusį mokestinį laikotarpį, o už likusius du metų ketvirčius – po ¼ apskaičiuoto pelno mokesčio už praėjusį mokestinį laikotarpį). Ekonomikos augimo laikotarpiu didžioji dalis (80–90 proc.) avansinio pelno įmokų mokama pagal ankstesnių metų veiklos rezultatus. Avansinį pelno mokestį mokėti privalo įmonės, kurių praėjusio mokestinio laikotarpio apmokestinamosios pajamos buvo ne mažesnės nei 300 tūkst. eurų.

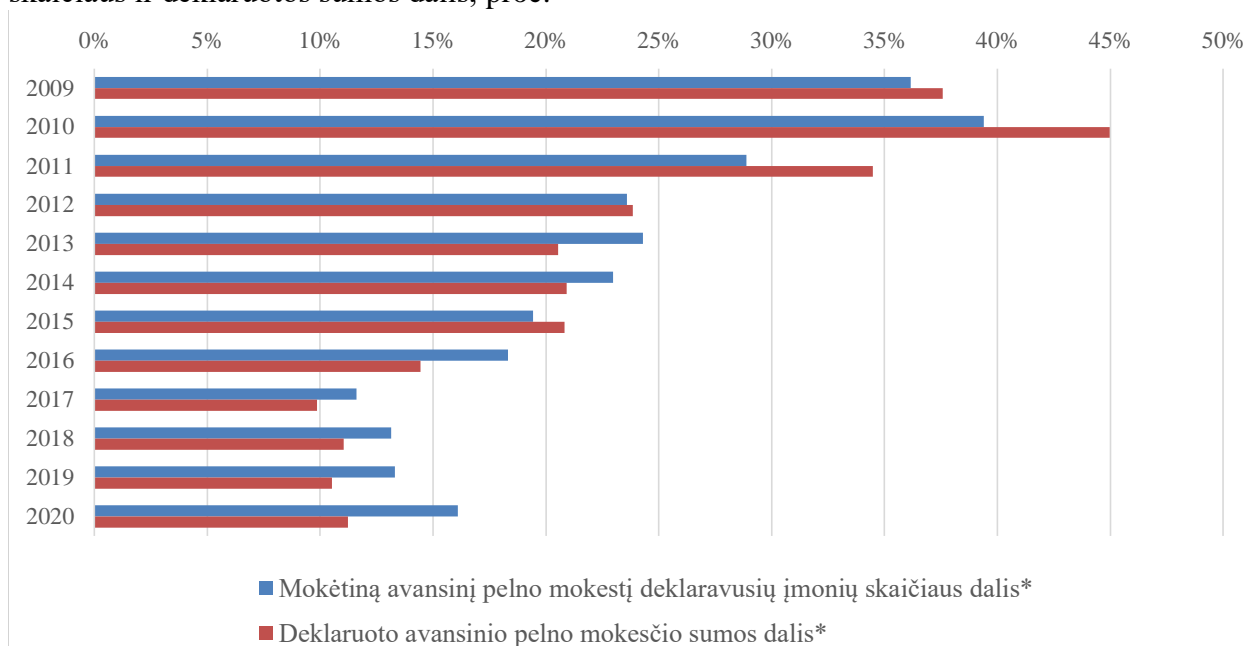
2020 metų kovo 16 d. Lietuvoje įvedus karantiną ir apribojus dalies įmonių veiklą, viena iš pagalbos mokesčių mokėtojams priemonių buvo dviem savaitėmis pavėlintas pirmosios avansinio pelno mokesčio deklaracijos pateikimo terminas. Šis atidėjimas daliai įmonių suteikė laiko įsivertinti galimus 2020 metų pelningumo pasikeitimus ir optimizuoti avansinio pelno mokesčio įmokų mokėjimą pakeičiant pelno mokesčio avanso apskaičiavimą iš paremto ankstesnių metų veiklos rezultatais į apskaičiuotą pagal numatomą einamųjų metų pelną. 2020 metais pagal numatomą pelno mokesčio sumą avansinį pelno mokestį deklaruojančių mokėtojų buvo 16,1 proc.¹⁰ (2019 metais – 13,3 proc.), o šių mokėtojų deklaruojava mokėti avansinio pelno mokesčio sumos

⁹ Veikiančiomis įmonėmis laikant mokesčių mokėtojus, teikiančius metines pelno mokesčio deklaracijas.

¹⁰ Skaičiuojant nuo įmonių, deklaravusių mokėtiną avansinį pelno mokestį (daugiau nei 0 eurų). Įmonių pasirinkimą optimizuoti savo pinigų srautus, patiriant COVID-19 pandemijos sukeltus sunkumus, geriau iliustruoja rodiklis, apskaičiuotas nuo visų deklaracijas teikusių įmonių (tiek deklaravusių 0, tiek daugiau nei 0 eurų prievolę) skaičiaus. Šis rodiklis 2020 metais siekė 21,9 proc. mokesčių mokėtojų, o 2019 metais tokių buvo 14,1 proc.

dalį, palyginti su 2019 metais, išaugo 0,7 procentinio punkto ir sudarė 11,2 proc. visos deklaruotos avansinio pelno mokesčio sumos.

14 grafikas. Įmonių, deklaruojančių avansinį pelno mokestį pagal numatomą pelno mokestį, skaičiaus ir deklaruotos sumos dalis, proc.

* nuo visų mokėtiną avansinį pelno mokestį (daugiau nei 0 eurų) deklaravusių įmonių skaičiaus / deklaruotos sumos. Įvertinus duomenis, pateiktus po deklaravimo termino už 2020 metus (terminas – 2021 m. birželio 15 d.), 2020 metų duomenys gali būti patikslinti – dalis įmonių, deklaravusių 2020 metų avansinį pelno mokestį pagal numatomus rezultatus ir nurodžiusių, kad nenumato gauti pelno, metinėse pelno mokesčio deklaracijose už 2020 metus nurodys mokėtiną pelno mokestį, todėl turės patikslinti avansinio pelno mokesčio deklaracijas ir sumokėti delspinigius.

Šaltinis – Finansų ministerija.

Mokesčių mokėtojų, pateikusių avansinio pelno mokesčio deklaracijas už 2020 metus, buvo 29 tūkst., arba apie 23 proc. visų veikiančių įmonių (palyginti su mokesčių mokėtojų, pateikusių metines pelno mokesčio deklaracijas už 2019 metus, skaičiumi). Iš jų mokėtiną avansinį pelno mokestį deklaravo 20,3 tūkst. mokėtojų, t. y. 6,3 proc. mažiau nei 2019 metais. Už 2020 metus mokėtino avansinio pelno mokesčio suma sumažėjo 28,3 mln. eurų, arba 4,6 proc.

Analizuojant deklaruotą avansinį pelno mokestį pagal ekonomines veiklas matyti, kad 2020 metais didžiausios jo dalys teko didmeninės ir mažmeninės prekybos; variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto (25,7 proc.) bei apdirbamosios gamybos (21,6 proc.) veikloms.

13 lentelė. Avansinio pelno mokesčio deklaracijų duomenys

Ekonominė veikla	Mokesčių mokėtojų, deklaravusių nenulines įmokas, skaičius		Deklaruota suma, mln. eurų		Deklaruotos sumos pokytis	
	2019 m.	2020 m.	2019 m.	2020 m.	+ / -	%
A. Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	567	465	8,1	4,7	-3,4	-42,5
B. Kasyba ir karjerų eksploatavimas	64	56	3,4	2,3	-1,1	-32,4
C. Apdirbamoji gamyba	2 680	2 452	124,2	125,6	1,4	1,1
D. Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	147	138	12,8	13,9	1,1	8,9
E. Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	168	135	4	3	-1	-26
F. Statyba	2 372	2 321	33,6	32,6	-1	-3
G. Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	7 465	7 113	160,1	150	-10,2	-6,3
H. Transportas ir saugojimas	2 704	2 409	63,9	56	-7,8	-12,3

Ekonominė veikla	Mokesčių mokėtojų, deklaravusių nenulines įmokas, skaičius		Declaruota suma, mln. eurų		Declaruotos sumos pokytis	
	2019 m.	2020 m.	2019 m.	2020 m.	+ / -	%
I. Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	676	602	6,4	3,8	-2,5	-39,9
J. Informacija ir ryšiai	701	717	33,5	37,4	4	11,9
K. Finansinė ir draudimo veikla	286	292	64,7	74,5	9,8	15,1
L. Nekilnojamojo turto operacijos	1 022	966	34,5	30,7	-3,8	-11,1
M. Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	1 237	1 189	29,9	22,7	-7,2	-24,1
N. Administracinė ir aptarnavimo veikla	832	763	19,1	15,3	-3,8	-19,9
O. Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	5	8	0,1	0,2	0	10,3
P. Švietimas	102	98	1,5	1,1	-0,4	-23,8
Q. Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	315	312	4,2	3,8	-0,4	-9,1
R. Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	132	121	4,8	4,3	-0,5	-10,9
S. Kita aptarnavimo veikla	113	100	0,9	0,7	-0,1	-16,5
Kita veikla	47	14	1,3	0	-1,3	-96,7
Iš viso	21 635	20 271	610,9	582,6	-28,3	-4,6

Šaltinis – VMI.

Avansinio papildomo kredito įstaigų pelno mokesčio deklaracijų duomenys

2020–2022 metų mokestiniais laikotarpiais turi būti deklaruojamas ir mokamas avansinis papildomas kredito įstaigų pelno mokestis, pagal nustatytą tvarką apskaičiuotam ankstesnių metų apmokestinamajam pelnui, viršijančiam 2 mln. eurų sumą, taikant 5 proc. tarifą (2020 metų I–II ketvirčiais avansiniai mokėjimai apskaičiuojami pagal 2018 metų veiklos rezultatus, III–IV ketvirčiais – pagal 2019 metų rezultatus). Per 2020 metus Lietuvoje veikiančios 9 kredito įstaigos deklaravo 17,6 mln. eurų avansinio papildomo kredito įstaigų pelno mokesčio (tiek, kiek ir buvo planuota 2020 metams).

Metinių pelno mokesčio deklaracijų duomenų analizė

Metinės pelno mokesčio deklaracijos už praėjusius mokesčius metus teikiamos ir deklaruotos įmokos sumokamos iki kitų metų birželio 15 dienos, todėl 2020 metų pajamoms iš pelno mokesčio įtakos turėjo 2019 metų įmonių veiklos rezultatai.

Nors metinių pelno mokesčio deklaracijų už 2019 metus pateikta beveik tiek pat, kiek už 2018 metus, bendras įmonių veiklos rezultatas 2019 metais buvo 11,6 proc. geresnis nei 2018 metais tiek dėl išaugusio veiklos pelno, tiek dėl sumenkusių veiklos nuostolių.

14 lentelė. Pagrindiniai metinių pelno mokesčio deklaracijų duomenys, mln. eurų ir proc.

Rodiklis	2018 m.	2019 m.	Pokytis	
			+ / -	%
Pateiktų deklaracijų skaičius, tūkst. vnt.	137,9	137,7	-0,2	-0,1
Veiklos rezultatas (pelnas – nuostoliai)	4 815,6	5 372,8	557,2	11,6
Veiklos pelnas	6 360,5	6 877,5	517	8,1
Veiklos nuostoliai	1 544,9	1 504,7	-40,2	-2,6
Apmokestinamasis pelnas	5 853,6	6 556,2	702,6	12
Mokėtinas pelno mokestis	692,4	803,2	110,8	16

Šaltinis – VMI.

Declaruotas apmokestinamasis pelnas už 2019 metus iš viso padidėjo 702,6 mln. eurų, arba 12 proc. Labiausiai apmokestinamasis pelnas padidėjo apdirbamosios gamybos veiklos sektoriuje (156,6 mln. eurų). Reikšmingiausias apmokestinamojo pelno sumažėjimas buvo transporto ir saugojimo veiklos (28,2 mln. eurų, arba 4,4 proc., mažiau) bei žemės ūkio, miškininkystės ir

žuvininkystės veiklos sektoriuose (19,4 mln. eurų, arba 19,5 proc., mažiau). Tokį apmokestinamojo pelno sumažėjimą miškininkystės sektoriuje lėmė mažesnis Valstybinių miškų urėdijos vykdytos veiklos pelningumas dėl nepalankios situacijos medienos rinkoje, o transporto ir saugojimo sektoriuje – prastesni kelių stambių sektoriaus įmonių finansiniai rezultatai.

15 lentelė. Apmokestinamasis pelnas ir mokėtinas pelno mokestis, mln. eurų ir proc.

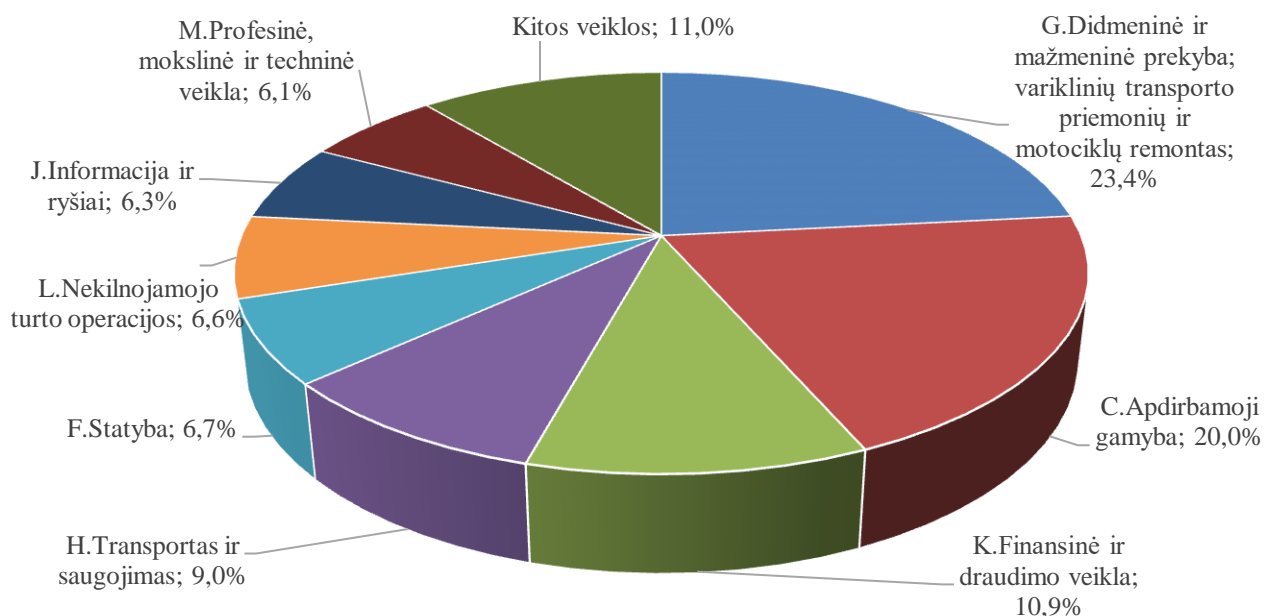
Ekonominė veikla	Apmokestinamasis pelnas		Pokytis		Mokėtinas pelno mokestis		Pokytis	
	2018 m.	2019 m.	+/-	%	2018 m.	2019 m.	+/-	%
A. Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	99,6	80,2	-19,4	-19,5	10,3	8,9	-1,4	-13,6
B. Kasyba ir karjerų eksploatavimas	33,6	28,5	-5,1	-15,1	3,9	2,9	-0,9	-24,6
C. Apdirbamoji gamyba	1 284,1	1 440,7	156,6	12,2	128,9	161	32,1	24,9
D. Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	154,1	198,2	44,2	28,7	12,1	20,5	8,4	69,8
E. Vandens tiekimas nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	41,1	39,2	-1,9	-4,7	4,5	3,7	-0,8	-18,6
F. Statyba	355,4	420,9	65,5	18,4	43,7	53,9	10,2	23,3
G. Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	1 281	1 407,8	126,8	9,9	172,2	187,6	15,5	9
H. Transportas ir saugojimas	646,9	618,7	-28,2	-4,4	76	72,5	-3,6	-4,7
I. Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	67,9	79,3	11,4	16,8	8,6	9,9	1,4	16,2
J. Informacija ir ryšiai	363	411,9	48,9	13,5	41,4	50,2	8,8	21,4
K. Finansinė ir draudimo veikla	493,1	598	104,9	21,3	70,6	87,3	16,7	23,6
L. Nekilnojamojo turto operacijos	372,1	401,8	29,7	8	47,4	53	5,5	11,7
M. Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	315,1	427,9	112,8	35,8	35,4	49	13,6	38,6
N. Administracinė ir aptarnavimo veikla	181,2	194	12,9	7,1	23,1	24,3	1,2	5,3
O. Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	1,3	1,5	0,2	17,1	0,2	0,2	0	4,2
P. Švietimas	40,9	44,5	3,6	8,7	1,8	2,2	0,3	17,3
Q. Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	56,2	76,5	20,2	36	5,5	7,5	2	35,7
R. Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	47,7	57,2	9,4	19,8	5,2	6,7	1,5	29,7
S. Kita aptarnavimo veikla	16,3	17	0,7	4,3	1,4	1,5	0,1	9,4
Kita veikla	3,1	12,6	9,5	307,5	0,3	0,4	0,2	74,6
Iš viso	5 853,6	6 556,2	702,6	12	692,4	803,2	110,8	16

Šaltinis – VMI.

Pajamoms iš pelno mokesčio reikšmingą įtaką turi didžiųjų šio mokesčio mokėtojų finansiniai rezultatai. Įmonių, už 2019 metus deklaravusių didesnę nei 1 mln. eurų metinio pelno mokesčio sumą, buvo apie 90 (palyginti iš viso 62,6 tūkst. įmonių 2019 metus baigė pelningai), tačiau jų deklaruota metinio pelno mokesčio suma sudarė daugiau nei trečdalį viso deklaruoto metinio pelno mokesčio.

Analizuojant deklaruotą mokėtiną pelno mokestį pagal ekonomines veiklas, matyti, kad didžiausia mokėtino pelno mokesčio dalis tenka didmeninės ir mažmeninės prekybos; variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto veiklos sekcijai – 23,4 proc. Palyginti su 2018 metais, mokėtinas pelno mokestis šioje sekcijoje padidėjo 15,5 mln. eurų, arba 9 proc. Didžiausias mokėtino pelno mokesčio padidėjimas matomas apdirbamosios gamybos veiklos sekcijoje, kurioje mokėtinas pelno mokestis už 2019 metus, palyginti su 2018 metais, išaugo 32,1 mln. eurų, arba 24,9 proc.

15 grafikas. Deklaruoto už 2019 metus mokėtino pelno mokesčio struktūra pagal EVRK.2, proc.

Šaltinis – Finansų ministerija.

Analizuojant pelningų ir nuostolingų įmonių deklaruojamų pajamų ir nuostolių dinamiką matyti, kad nors pelningų įmonių skaičius 2019 metais sumažėjo 2,1 proc., šiose įmonėse deklaruotas pelnas padidėjo 8,1 proc. Nuostolingų įmonių skaičius sumažėjo 3,5 proc., o jų deklaruotas nuostolis susitraukė 2,6 proc.

Tiek pelningų, tiek nuostolingų įmonių skaičius 2019 metais, palyginti su 2018 metais, traukėsi beveik visuose veiklos sektoriuose. Nuostolingos įmonės 2019 metais sudarė 38,7 proc. visų pelningai ir nuostolingai dirbusių įmonių, tai 0,3 procentinio punkto mažiau nei 2018 metais.

Iš visų metines pelno mokesčio deklaracijas už 2019 metus pateikusių įmonių 25,8 proc. nurodė pelną arba nuostolį, lygų nuliui. 2018 metais tokių įmonių buvo 23,9 proc.

16 lentelė. Pelningos ir nuostolingos įmonės

Ekonominė veikla	Pelningos įmonės					Nuostolingos įmonės				
	Įmonių skaičius		Deklaruotas veiklos pelnas (mln. eurų)			Įmonių skaičius		Deklaruotas veiklos nuostolis (mln. eurų)		
	2018 m.	2019 m.	2018 m.	2019 m.	Pokytis, %	2018 m.	2019 m.	2018 m.	2019 m.	Pokytis, %
A. Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	1 493	1 323	108	88,2	-18,4	1 157	1 225	95,1	98,2	3,2
B. Kasyba ir karjerų eksploatavimas	106	107	34,6	29,2	-15,5	111	73	13,7	5	-63,1
C. Apdirbamoji gamyba	5 857	5 652	1 368,5	1 494,2	9,2	3 278	3 117	226,6	188,9	-16,6
D. Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	508	528	164,4	213,5	29,8	422	355	48,2	52,8	9,7
E. Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	270	249	44,7	38,5	-13,8	160	157	11,5	9,3	-18,7
F. Statyba	6 005	5 802	391,6	516,3	31,9	3 397	3 332	151,9	155,2	2,2
G. Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	17 268	16 673	1 391,9	1 518,4	9,1	10 874	9 761	218,8	230,4	5,3
H. Transportas ir saugojimas	5 459	5 129	706,1	630,2	-10,7	3 183	3 061	77,7	77,4	-0,4
I. Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	2 129	2 049	80,2	87,7	9,3	1 720	1 536	36,5	37	1,2
J. Informacija ir ryšiai	2 748	2 686	377,9	435	15,1	1 779	1 703	75,2	97,5	29,7
K. Finansinė ir draudimo veikla	869	856	555,8	610,5	9,8	784	735	49,9	69,9	40,1
L. Nekilnojamojo turto operacijos	3 333	3 304	426,7	451,6	5,8	2 988	2 817	223,8	169,5	-24,3
M. Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	8 160	7 784	334,7	342,8	2,4	4 280	4 045	144,7	140,4	-3
N. Administravimo ir aptarnavimo veikla	2 857	2 801	191,3	198,6	3,8	1 710	1 578	63	43,8	-30,4
O. Viešasis valdymas ir gynyba;	36	23	1,7	2,1	28,1	30	27	2,1	0,3	-86,5

Ekonominė veikla	Pelningos įmonės					Nuostolingos įmonės				
	Įmonių skaičius		Deklaruotas veiklos pelnas (mln. eurų)			Įmonių skaičius		Deklaruotas veiklos nuostolis (mln. eurų)		
	2018 m.	2019 m.	2018 m.	2019 m.	Pokytis, %	2018 m.	2019 m.	2018 m.	2019 m.	Pokytis, %
privalomasis socialinis draudimas										
P. Švietimas	1 158	1 104	45,8	46	0,5	900	824	10,6	12,3	16,1
Q. Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	2 242	2 287	60,8	80,9	33	835	677	57,9	68	17,5
R. Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	1 394	1 245	54,8	61,8	12,7	1 449	1 416	21,8	26,3	20,2
S. Kita aptarnavimo veikla	1 826	1 617	17,9	17,9	0	1 470	1 426	13,3	12,1	-8,9
Kita veikla	299	1 424	3	14	339	443	1 689	3	10	277,7
Iš viso	64 017	62 643	6 361	6 878	8,1	40 970	39 554	1 545	1 505	-2,6

Šaltinis – VMI.

KITOS PAJAMOS

Kitų pajamų, materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo bei finansinio turto sumažėjimo pajamų į valstybės biudžetą ir savivaldybių biudžetus gauta 919,8 mln. eurų, t. y. 4,4 proc. (42,5 mln. eurų) mažiau nei 2019 metais ir 4,2 proc. (40,7 mln. eurų) mažiau, nei planuota. Nors dividendų, konsulinio mokesčio bei biudžetinių įstaigų pajamų už prekes ir paslaugas gauta atitinkamai 49,5, 16,4 ir 13,5 mln. eurų mažiau, nei planuota, tačiau kitų neišvardytų pajamų, pajamų iš baudų, konfiskuoto turto ir kitų netesybų bei kito materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo pajamų gauta atitinkamai 23,4, 12,5 ir 10,8 mln. eurų daugiau, nei planuota.

Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos 2020 metais valstybės biudžete sudarė 2 332 mln. eurų. Tai yra 349,7 mln. eurų daugiau, nei planuota, ir 820,4 mln. eurų daugiau nei 2019 metais. Į savivaldybių biudžetus 2020 metais gauta 28,2 mln. eurų Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų ir tai yra 6,8 mln. eurų mažiau nei 2019 metais.

NETEKIMAI DĖL TAIKOMŲ LENGVATŲ

Dėl 2020 metais galiojusių keturių pagrindinių mokesčių lengvatų ir specialiųjų sąlygų, kurios nėra privalomos pagal Europos Sąjungos teisę ir kurioms įvertinti yra duomenys, biudžetai neteko apie 2 067,4 mln. eurų pajamų, t. y. palyginamosiomis sąlygomis 157,7 mln. eurų, arba 8,3 proc., daugiau negu 2019 metais ir 35,8 mln. eurų, arba 2,3 proc., daugiau, nei prognozuota.

17 lentelė. 2020 metų valstybės biudžeto (GPM atveju ir savivaldybių biudžetų) pajamų netekimai dėl pagrindinių mokesčių lengvatų ir specialiųjų sąlygų, mln. eurų

PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESTIS, iš viso:	231,7
Dėl lengvatinio 5 proc. PVM tarifo, taikomo vaistams ir medicinos pagalbos priemonėms, kai šių prekių įsigijimo išlaidos visiškai ar iš dalies kompensuojamos Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo nustatyta tvarka; neįgalųjų techninės pagalbos priemonėms ir jų remontui; receptiniams nekompensuojamiems vaistams	135,7
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo, taikomo šilumos energijai, tiekiamai gyvenamosioms patalpoms šildyti, į gyvenamąsias patalpas tiekiamam karštam vandeniui arba šaltam vandeniui karštam vandeniui paruošti ir šilumos energijai, sunaudotai šiam vandeniui pašildyti	30,8
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo, taikomo buitiniams energijos vartotojams tiekiamoms malkoms ir medienos produktams, skirtiems kūrenti	1,9
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo, taikomo keleivių vežimo nustatytais reguliaraus susisiekimo maršrutais paslaugoms, taip pat keleivių bagažo vežimo paslaugoms	21,3

Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo, taikomo apgyvendinimo paslaugoms	11,1
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo, taikomo knygoms ir neperiodiniams informaciniams leidiniams	8,6
Dėl lengvatinio 5 proc. PVM tarifo, taikomo laikraščiams, žurnalams ir kitiems periodiniams leidiniams, išskyrus erotinio ir (ar) smurtinio pobūdžio arba profesinės etikos nesilaikančius leidinius	6
Dėl specialios tvarkos taikymo, kai apmokestinamasis asmuo neprivalo pateikti prašymo įregistruoti jį: 1) PVM mokėtoju ir už tiekiamas prekes ir teikiamas paslaugas skaičiuoti PVM ir mokėti jį į biudžetą, jeigu bendra atlygio už vykdant ekonominę veiklą šalies teritorijoje suma per paskutinius 12 mėnesių neviršijo 45 000 eurų (palyginti su 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos Direktyva Nr. 2006/112/EB (toliau – Direktyva) Lietuvai numatyta 29 000 eurų riba) ar 2) PVM mokėtoju pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 71-1 straipsnį dėl šalies teritorijoje įsigytų prekių iš kitos šalies sumos, kuri neviršijo 14 000 eurų ribos (palyginti su Direktyvoje numatyta 10 000 eurų riba)	15,6
Dėl kompensacinio PVM tarifo ūkininkams schemas taikymo (darant prielaidą, kad, netaikant schemas, ūkininkai nesirinktų registruotis PVM mokėtojais)	0,7
AKCIZŲ MOKESTIS, iš viso:	396
Dėl mažesnio akcizų tarifo gamtinėms dujoms, naudojamoms kaip šildymui skirtas kuras, verslo reikmėms	131
Dėl mažesnio akcizų tarifo žemės ūkio veikloje naudojamiems gazoliams	92,2
Dėl gamtinių dujų, tiekiamų buitiniams vartotojams, atleidimo nuo akcizų	53,2
Dėl gamtinių dujų, naudojamų mišriai šilumos ir elektros energijos gamybai, atleidimo nuo akcizų	35,3*
Dėl mažesnio akcizų tarifo šildymui skirtiems gazoliams	22,7
Dėl sumažinto akcizų tarifo vynui ir kitiems fermentuotiems gėrimams, kurių faktinė tūrinė etilo alkoholio koncentracija (kitų fermentuotų gėrimų gauta tik fermentuojant) procentais yra ne didesnė kaip 8,5 procento	17,1
Dėl apdoroto tabako, jeigu jis sunaikinamas prižiūrint kompetentingai institucijai, atleidimo nuo akcizų	15,4
Dėl akcizų lengvatos naftos dujų ir dujinių angliavandenilių, kai jie skirti buitiniams reikmėms, atleidimo nuo akcizų	14,5
Dėl elektros energijos, kai ji pagaminta naudojant atsinaujinančius energijos šaltinius, atleidimo nuo akcizų	4,8
Dėl elektros energijos, tiekiamos buitiniams vartotojams	2
Dėl gamtinių dujų, naudojamų kaip variklių degalai, atleidimo nuo akcizų	2,3*
Dėl mažesnio akcizų tarifo elektros energijai, naudojamai verslo reikmėms	1,7
Dėl mažesnio akcizų tarifo gamtinėms dujoms, naudojamoms kaip šildymui skirtas kuras	1,4
Dėl akcizais apmokestinamų prekių (alkoholinių gėrimų, tabako produktų), kai jos tiekiamos kaip atsargos laivams ir (arba) orlaiviams, vežantiems keleivius ir (arba) krovinius tarptautiniais maršrutais, atleidimo nuo akcizų	1
Dėl mažesnio akcizų tarifo tarpiniams produktams, kurių faktinė tūrinė etilo alkoholio koncentracija procentais yra ne didesnė kaip 15 procentų	0,7
Dėl mažesnio akcizų tarifo akmens anglims, koksui ir lignitui, naudojamiems verslo reikmėms	0,6
Dėl lengvatos biodegalams	0,1
PELNO MOKESTIS, iš viso:	310,1
Dėl apmokestinamojo pelno sumažinimo dėl investicijų	84,4

Dėl pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamo turto vertės padidėjimo pardavus akcijas (jei ne trumpiau kaip 2 metus turėta daugiau kaip 10 procentų balsus suteikiančių akcijų)	60,1
Dėl 0 proc. pelno mokesčio tarifo pirmuoju mokestiniu laikotarpiu ir 5 proc. pelno mokesčio tarifo kitais mokestiniais laikotarpiais apmokestinamiesiems vienetais, kurių vidutinis darbuotojų skaičius neviršija 10 ir pajamos neviršija 300 tūkst. eurų	44,9
Dėl atskaitomos suteiktos paramos ir labdaros sumos	22,4
Dėl neapmokestinamų dividendų, Lietuvos įmonių gaunamų iš užsienio apmokestinamųjų vienetų	18,9**
Dėl neapmokestinamų dividendų, Lietuvos įmonių mokamų užsienio apmokestinamiesiems vienetais	15
Dėl tris kartus atskaitomų sąnaudų, patirtų atliekant mokslinius tyrimus ir vykdant eksperimentinę plėtrą	8,8
Dėl Pelno mokesčio lengvatos filmo ar jo dalies gamybai	8,6
Dėl pagal Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamų kolektyvinio investavimo subjektų, rizikos ir privataus kapitalo subjektų pajamų, įskaitant dividendus ir kitą paskirstytąjį pelną, taip pat neapmokestinamų pajamų, įskaitant turto vertės padidėjimo pajamas, dividendus ir kitą paskirstytąjį pelną, gautų iš kolektyvinio investavimo subjektų	7,9
Dėl pagal Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamo iš neribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų (tarp jų rizikos ir privataus kapitalo subjektų) gauto pelno	5,8
Dėl pelno nesiekiančių apmokestinamųjų vienetų apmokestinamojo pelno sumažinimo lėšomis, kurios tiesiogiai skiriamos viešuosius interesus tenkinančiai veiklai finansuoti	5,8
Dėl laisvosios ekonominės zonos įmonių apmokestinamojo pelno sumai taikomų lengvatų	5,2
Dėl pagal Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamų sveikatos priežiūros įstaigų pajamų už paslaugas, kurios finansuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų	4
Dėl pagal Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamų tiesioginių ir kitų kompensacinių išmokų pajamų, kurias gauna žemės ūkio veiklą vykdančios įmonės, lygio palaikymo	3,7
Dėl 10 proc. pelno mokesčio tarifo, taikomo užsienio įmonėms išmokėtoms honorarų, palūkanų ir kompensacijų už autorių arba gretutinių teisių pažeidimą pajamoms, kurių šaltinis yra Lietuvos Respublikoje	3,5
Dėl Pagal Pelno mokesčio įstatymo 56-1 straipsnį suteiktos galimybės perimti grupės įmonių nuostolį (vertinant tik iš užsienio įmonių perimtą nuostolį)	2,7
Dėl Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnio nuostatas atitinkančių neapmokestinamų draudimo įmonių gautų gyvybės draudimo įmokų	2,7
Dėl 5 proc. pelno mokesčio tarifo apmokestinamajam pelnui, gautam iš pagal autorių teisę saugomos kompiuterio programos ar patentabilumo kriterijus atitinkančio išradimo naudojimo, pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn	2,2
Dėl pelno mokesčio sumažinimo, kai dirba riboto darbingumo asmenys	1,6
Dėl neapmokestinamų užsienio įmonėms išmokėtų palūkanų pajamų, kurių šaltinis yra Lietuvos Respublikoje	0,8
Dėl kooperatinių bendrovių (kooperatyvų), kurių pajamos iš žemės ūkio veiklos sudaro daugiau kaip 50 proc. pajamų, apmokestinamajam pelnui taikomo 5 proc. tarifo	0,6
Dėl neapmokestinamų dividendų, Lietuvos įmonių mokamų kitoms Lietuvos įmonėms	0,5

GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS, iš viso:	1 129,6
Dėl metinio neapmokestinamųjų pajamų dydžio taikymo	703,2
Dėl neapmokestinamųjų dienpinigių ir padidėjusių išlaidų kompensacijų darbuotojams	206,4
Dėl GPM gražinimų pagal gyventojų deklaruotas išlaidas pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 21 straipsnį	60,2
Dėl neapmokestinamųjų dovanų (gautų iš artimų giminaičių, taip pat darbdavio)	51,8
Dėl GPM kredito, taikomo individualios veiklos pajamoms (tarp jų ir vykdančiam apmokestinamąją žemės ūkio individualią veiklą)	44,7
Dėl neapmokestinamųjų gyvybės draudimo išmokų ir gražinamųjų įmokų, atitinkančių tam tikras sąlygas (išmokos pagal ilgalaikes draudimo sutartis, taip pat sutartis, kai naudos gavėjas yra beveik pensinio amžiaus ar neįgalus), bei neapmokestinamųjų išmokų iš pensijų fondų ir sumos, išmokamos išstojus iš pensijų fondo, atitinkančios tam tikras sąlygas; neapmokestinamųjų pensijų, pensijų anuitetų, rentų	15,4
Dėl neapmokestinamųjų pajamų iš žemės ūkio veiklos (kompensacijos, tiesioginės išmokos, neapmokestinamos ne PVM mokėtojų pajamos iš žemės ūkio veiklos)	12,5
Dėl neapmokestinamųjų darbuotojo naudai darbdavio mokamų draudimo įmokų už papildomą (savanorišką) sveikatos draudimą bei gyvybės draudimo įmokų ir pensijų įmokų	9,3
Dėl pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 straipsnį neapmokestinamųjų darbo pajamų (tarp jų jūrinių pajamos už darbą laive, įregistruotame Europos ekonominės erdvės jūrų laivų registre)	8
Dėl 5 proc. tarifo ne individualios veiklos pajamoms, gautoms pardavus ar kitaip nuosavybėn perleidus netauriųjų metalų laužą	5,5
Dėl neapmokestinamųjų pajamų už Europos ekonominėje erdvėje parduotą turtą ir būstą	5,3
Dėl verslo liudijimų lengvatų	2,9
Dėl neapmokestinamųjų palūkanų už vertybinius popierius, indėlius ir suteiktus alternatyvaus finansavimo kreditus	1,8
Dėl neapmokestinamųjų loterijų laimėjimų iš Europos ekonominės erdvės valstybių	1,2
Dėl neapmokestinamųjų pajamų, gautų teikiant paslaugas pagal paslaugų kvitą	0,7
Dėl neapmokestinamųjų pajamų iš finansinių priemonių pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn ar išvestinių finansinių priemonių realizavimo	0,2
Dėl neapmokestinamųjų pajamų už gyventojų surinktas miško gėrybes	0,2
Dėl neapmokestinamųjų pajamų iš kooperatinės bendrovės pelno	0,1
Sporto, meno ir kitų konkursų tvarka skirtos premijos, mokamos iš valstybės ar savivaldybių biudžetų, meno kūrėjų organizacijų lėšų ar inicijuotos ne pelno siekiančių organizacijų	0,1
Sporto varžybų prizai, kai juos skiria sporto organizacijos	0,1
Dėl neapmokestinamųjų palūkanų už pavėluotą atsiskaitymą už žemės ūkio produkciją	0,0003

* *Prognozuojami duomenys.*

** *Lengvatos įvertis apima ir pagal ES teisę privalomas lengvatos dalį.*

Šaltinis – Finansų ministerija.